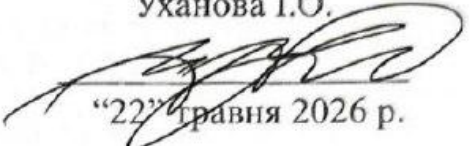

МІН МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра міжнародних економічних відносин

Допущено до захисту
Завідувачка кафедри
Уханова І.О.

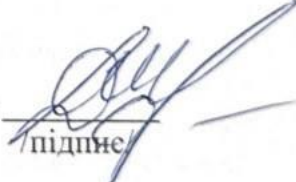

“22” травня 2026 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини»

**НА ТЕМУ: «СТРАТЕГІЇ ВИХОДУ БАНКІВ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІ
РИНКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

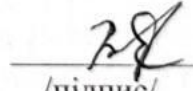
Виконавець:

студентка 43 групи ФМЕ
Коропацька Дар'я Олександрівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент
Воронова Олена Вікторівна

/підпис/

ОДЕСА – 2026

АНОТАЦІЯ

Коропацька Д.О., «Стратегії виходу банків України на міжнародні ринки в умовах глобалізації».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. – Одеса 2026 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є процес виходу банків України на міжнародні ринки в умовах глобалізації.

У роботі розглянуто теоретичні та інституційні основи розвитку банків у глобальному середовищі, досліджено сутність глобалізації та її вплив на розвиток банківської діяльності, узагальнено підходи та моделі виходу комерційних банків на міжнародні ринки. Проаналізовано нормативно-правове регулювання міжнародної діяльності банків та інституційні обмеження міжнародної мобільності банківського капіталу.

У роботі здійснено аналіз сучасного стану інтеграції українських банків у світовий фінансовий простір, оцінено експортний потенціал та міжнародну діяльність українських банківських груп, а також визначено пріоритетні напрями й географічну структуру міжнародної експансії банків України.

Узагальнено стратегічні напрями та перспективи інтеграції банків України у міжнародний фінансовий простір в умовах глобалізації та післявоєнного відновлення економіки. Запропоновано шляхи інтеграції до єдиної зони платежів у євро (SEPA), напрями вдосконалення комплаєнс-процедур відповідно до стандартів FATF та рекомендації щодо мінімізації ризиків міжнародної діяльності банків. Визначено перспективи розвитку банківської системи України у період післявоєнного відновлення та напрями реалізації стратегій міжнародної експансії.

Ключові слова: глобалізація, банківська система, міжнародні ринки, експансія банків, інтеграція банків, SEPA, FATF, міжнародний фінансовий простір, комплаєнс-ризик.

ANNOTATION

Koropatska D., "Strategies for Ukrainian Banks to Enter International Markets in the Context of Globalization."

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". - Odessa National Economic University. - Odessa, 2026.

The qualification work consists of three sections. The object of the study is the process of Ukrainian banks entering international markets in the context of globalization.

The thesis examines the theoretical and institutional foundations of bank development in a global environment, explores the nature of globalization and its impact on the development of banking activities, and summarizes approaches and models for commercial banks entering international markets. The regulatory framework for banks' international activities and institutional constraints on the international mobility of banking capital is analyzed.

The thesis analyzes the current state of Ukrainian banks' integration into the global financial space, assesses the export potential and international activities of Ukrainian banking groups, and identifies priority directions and the geographical structure of Ukrainian banks' international expansion.

The paper summarizes the strategic directions and prospects for the integration of Ukrainian banks into the international financial space in the context of globalization and post-war economic recovery. Ways to integrate into the Single Euro Payments Area (SEPA) are proposed, along with directions for improving compliance procedures in accordance with FATF standards and recommendations for minimizing the risks of banks' international activities. The prospects for the development of Ukraine's banking system during the post-war recovery period and the directions for implementing international expansion strategies are identified.

Keywords: globalization, banking system, international markets, bank expansion, bank integration, SEPA, FATF, international financial space, compliance risks.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Розділ 1 Теоретичні та інституційні аспекти розвитку банків у глобальному середовищі	7
1.1. Сутність глобалізації та її вплив на розвиток банківської діяльності	7
1.2. Підходи та моделі виходу комерційних банків на міжнародні ринки в умовах глобалізації.....	12
1.3. Нормативно-правове регулювання міжнародної діяльності банків	16
1.4. Інституційні обмеження міжнародної мобільності банківського капіталу.....	20
Висновки до розділу 1.....	24
Розділ 2. Аналіз сучасного стану та тенденцій виходу банків України на міжнародні ринки.....	25
2.1. Аналіз сучасного стану інтеграції українських банків у світовий фінансовий простір.....	25
2.2. Оцінка експортного потенціалу та міжнародної діяльності українських банківських груп.....	34
2.3. Аналіз пріоритетних напрямів і географічної структури міжнародної експансії банків України.....	42
Висновки до розділу 2.....	47
Розділ 3 Стратегічні напрями та перспективи інтеграції банків України у міжнародний фінансовий простір.....	50
3.1. Інтеграція в єдину зону платежів у євро (SEPA) як ключовий інструмент виходу на ринок ЄС.....	50
3.2. Шляхи мінімізації ризиків та вдосконалення комплаєнс-процедур згідно зі стандартами FATF.....	54
3.3. Прогноз розвитку банківської системи України в період післявоєнного відновлення та напрями реалізації стратегій.....	57
Висновки до розділу 3.....	62
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69

ВСТУП

Актуальність кваліфікаційної роботи. Модернізація світової фінансової структури характеризується посиленням глобалізаційних процесів та інтеграції, що набуває все більшої актуальності серед економіко-політичної спільноти, особливо в межах трансформації банківській індустрії. У контексті інтенсивної цифровізації та лібералізації ринків, банківський сектор доцільно вважати як критично важливий суб'єкт міжнародних економічних відносин. Для України, яка має потужний потенціал у сфері фінансових технологій, вигідне геополітичне розташування та розвинену мережу кореспондентських відносин, інтеграція банківської системи у глобальний простір є стратегічним вектором розвитку національної економіки.

З початку проголошення незалежності України, національна банківська система постала перед безпрецедентними викликами, які потребують прийняття реформ. Сучасна макроекономічна нестабільність та деформація логістичних ланцюгів обмежили операційну стійкість фінансових установ, що зумовило необхідність перегляду традиційних моделей банківського сектору. В умовах підвищених воєнно-політичних ризиків вихід банків на міжнародні ринки переорієнтувався з вектору експансивного зростання на стратегію забезпечення інституційної стійкості, підтримку безперебійності транскордонних розрахунків та залучення іноземного капіталу для підтримки ліквідності системи. Такий підхід дозволяє мінімізувати системні виклики та створити фундамент для інтеграції вітчизняного фінансового капіталу в глобальне банківське середовище.

Стратегічного пріоритету в аспекті післявоєнного відновлення набуває здатність вітчизняних банківських груп залучати прямі іноземні інвестиції та забезпечувати ефективний трансфер фінансових ресурсів. Міжнародна банківська діяльність постає не лише каналом припливу капіталу, а й провідником інноваційних технологій управління, сучасних методів мінімізації комплаєнс-ризиків та стандартів прозорості. Інтеграція до Єдиної зони платежів у євро (SEPA) та адаптація до регламентів FATF виступають ключовими передумовами для покращення інвестиційного клімату та зміцнення довіри з боку глобальних фінансових інститутів.

Реалізація цих процесів має здійснюватися шляхом розробки адаптивних стратегій міжнародної експансії та посилення цифрової присутності банків на зовнішніх ринках.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Комплексний підхід до формування стратегій міжнародної діяльності банків України досліджено у роботах провідних вчених таких як, Д. Г. Білоус, Д. Г. Лук'яненко, О. Чуб, О. Мінічев, О. Заруцька, Л. Новікова, Р. Павлов, С. О. Шевченко, Н. С. Сидоренко, О. М. Бандурко тощо.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є на основі аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку банківської системи України розробити стратегічні напрями виходу банків України на міжнародні ринки в умовах глобалізації.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- дослідити сутність глобалізації та її вплив на розвиток банківської діяльності;
- узагальнити підходи та моделі виходу комерційних банків на міжнародні ринки в умовах глобалізації;
- дослідити нормативно-правове регулювання міжнародної діяльності банків;
- проаналізувати інституційні обмеження міжнародної мобільності банківського капіталу;
- провести аналіз сучасного стану інтеграції українських банків у світовий фінансовий простір;
- оцінити експортний потенціал та міжнародну діяльність українських банківських груп;
- проаналізувати пріоритетні напрями та географічну структуру міжнародної експансії банків України;
- визначити роль інтеграції до єдиної зони платежів у євро (SEPA) у процесі виходу українських банків на ринок ЄС;
- запропонувати шляхи мінімізації ризиків та вдосконалення комплаєнс-процедур відповідно до стандартів FATF;

- визначити перспективи розвитку банківської системи України у період післявоєнного відновлення та напрями реалізації стратегій міжнародної експансії.

Об'єктом дослідження є процес виходу банків України на міжнародні ринки в умовах глобалізації.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти методичні підходи та стратегічні напрями виходу українських банків на міжнародні ринки в умовах глобалізації.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення економічної науки, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених у сфері банківської діяльності та міжнародної економічної інтеграції. Під час написання роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: методи узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного та економічного аналізу. Робота виконана з використанням офісного пакету MS Office: Microsoft Word та Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи проаналізовано нормативно-правові акти України та ЄС, звіти Національного банку України, дані Державної служби статистики України, матеріали Міністерства економіки України, інформацію мережі Інтернет; монографічну літературу, наукові публікації та результати власних досліджень автора.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези:

Коропацька Д. О. ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР. Зб. наук. робіт за підсумками студ. науково-практ. конференції ФМЕ «Минуле, Сучасне, Майбутнє», Вип. 15

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (49 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки. Основний зміст викладено на 68 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 14 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БАНКІВ У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

1.1 Сутність глобалізації та її вплив на розвиток банківської діяльності

Тенденція глобалізаційних процесів світового розвитку в сучасних умовах характеризується зростаючою актуальністю та масштабністю. Зазначені процеси здійснюють комплексний і системний вплив на економічні, соціальні, політичні та фінансові структури як окремих соціальних груп, так і національних економік і світових організацій загалом. Основною відмінністю сучасного етапу розвитку світового господарства від попередніх історичних періодів – є посилення та розвиток взаємовідносин країн та міжнародних інституцій в усіх аспектах.

Процеси взаємозалежності та взаємопроникнення є основою глобалізації у XXI столітті, що дедалі суттєвіше впливають на внутрішній стан і напрями розвитку країн. Поняття «глобалізація» історично сформувалося кілька століть тому, однак масштабного поширення та наукового визнання набуло в другій половині XX століття. Глобалізація – це об'єктивний та закономірний процес, який супроводжує людство на всіх етапах його історичного розвитку. Ці процеси є суспільним за характером, оскільки реалізовується через діяльність окремих індивідів, соціальних груп, культур і цивілізацій. Ця взаємодія відображає їхні цілі, потреби, прагнення та впливає на напрями соціально-економічного розвитку [1].

У науковому сприйнятті глобалізацію досліджувати почали відносно недавно; кількість основних шкіл із цієї проблематики налічує щонайменше шість. Протягом останніх десятиліть глобалізація утвердилася як ключова тенденція світогосподарського розвитку, що поступово трансформувалася з окремого напрямку інтеграції у всеохопний процес.

Економісти розглядають глобалізацію як наслідок фінансової революції, основний зміст якої зводиться до розширення меж діяльності міжнародних фінансових інституцій, міжнародної фінансової інтеграції та розвитку фінансових інновацій.

Більшість науковців визначають глобалізацію як один із найбільш уживаних та значущих термінів сучасності. У науковому середовищі вперше згадується ще в 1940 році, проте до середини 1980-х років застосовувався епізодично та не набув широкого спектра застосування.

Роланд Робертсон, професор соціології Абердинського університету, був першим, хто визначив глобалізацію як «розуміння світу і підвищене сприйняття світу в цілому» [2]. Соціологи Мартін Альброу і Елізабет Кінг визначають глобалізацію як «усі ті процеси, за допомогою яких народи світу об'єднуються в єдине світове суспільство» [3]. Зокрема, українські вчені Д. Г. Білорус, Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник підтвердили, що «глобалізація як категорія відображає процес обміну товарами, послугами, капіталом та робочою силою, що виходить за межі державних кордонів і з 60-х років XX століття набуває форм постійного та неухильно зростаючого переплетення національних економік» [4].

Глобалізацію доцільно розглядати як стабільний економічно-соціальний та політичний процес, досягнутий завдяки взаємозв'язкам та взаємопоглибленню національних економік, який сприяє покращенню рівня життя та добробуту населення. Наразі в умовах поглиблення міжнародної інтеграції жодна держава не може бути самодостатньою, виходячи з наявних чинників виробництва, технологій і потреби в капіталі, а також раціонально формувати і реалізовувати економічну стратегію розвитку, не враховуючи пріоритети і норми поведінки основних учасників діяльності. Адже вони визначають напрям економічного зростання, розвиток міжнародних відносин та ефективність функціонування фінансових інституцій [5].

Глобалізаційні процеси вважаються комплексним явищем, що охоплює всі сфери діяльності сучасного суспільства. Для поглибленого аналізу сутності та наслідків у наукових дослідженнях важливо розглядати їх у контексті окремих напрямів функціонування. Такий підхід забезпечує систематизацію глобалізаційних процесів, ідентифікацію їх специфічних ознак та комплексну оцінку масштабу впливу на економічний, політичний, соціальний та екологічний простори. Відповідно до сфери прояву в науковій літературі глобалізацію класифікують на основні типи, які подано у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація глобалізації відповідно до сфери діяльності

Тип	Характеристика
Фінансово-економічна глобалізація	Зростання міжнародної торгівлі, інтеграція ринків і виробничих процесів, розширення міжнародного поділу праці, зростання транснаціональних корпорацій (ТНК), створення розгалуженої системи міжнародних банків і фондів.
Політична глобалізація	Формування міжнародних політичних організацій і поширення у світі таких політичних цінностей, як поділ влади, парламентаризм, політичний плюралізм, повага до міжнародного права, пріоритет прав людини.
Соціальна глобалізація	Поширення ідей про права людини та соціальну справедливість, формування глобальних громадянських рухів, гуманітарних проєктів і програм розвитку.
Культурна глобалізація	Розвиток культурних зв'язків та цінностей між націями через відкритий медіапростір.
Екологічна глобалізація	Спільне вирішення викликів навколишнього середовища: кліматичні зміни, забруднення води й повітря, загрози пандемій тощо.
Технологічна глобалізація	Становлення глобальної телекомунікаційної структури, інтеграція інформаційних даних за єдиними проєктами і патентами, запровадженні єдиних міжнародних норм у сфері захисту прав інтелектуальної власності.

Джерело: складено автором на основі [6]

Відповідно до підходу Міжнародного валютного фонду (МВФ), глобалізація розглядається через чотири основні аспекти:

1. Міжнародну торгівлю товарами й послугами, включаючи фінансові операції;
2. Рух капіталу та інвестицій;
3. Міграцію та переміщення робочої сили;
4. Поширення знань та новітніх технологій.

Такий підхід дозволяє оцінити глобалізацію як процес, що формує взаємозалежну позицію національних економік і фінансових установ у межах світового господарства [6].

Роль глобалізаційних процесів є важливою для фінансової спроможності держави ефективно використовувати наявний ресурсний потенціал, що сприяє покращенню економічних показників. У цьому контексті фінансова глобалізація стає невід'ємною складовою загального глобалізаційного процесу, адже саме фінансовий сектор є найбільш гнучким та чутливим до змін у світовій економіці.

Фінансова глобалізація – це складова загального процесу глобалізації, що формує міжнародний фінансовий ринок на основі зростання руху капіталу та інших фінансових операцій. Вона відображає поглиблення взаємозв'язків між національними фінансовими системами та сприяє посиленню їхньої взаємовигоди.

Основними ознаками фінансової глобалізації доцільно вважати лібералізацію руху капіталу між країнами та регіонами; міжнародне функціонування кредитного, валютного та фондового ринків; впровадження наднаціонального регулювання; зростання ролі транснаціональних корпорацій і транснаціональних банків у глобальній фінансовій системі.

До основних суб'єктів фінансової глобалізації можна віднести: міжнародні та регіональні фінансово-економічні організації (МВФ, групу Світового банку, ЄБРР, ЄЦБ, БМР та ін.), транснаціональні корпорації й банки, інституційних інвесторів (пенсійні фонди, страхові та інвестиційні компанії), а також провідні світові фінансові центри [7,8].

Фінансова глобалізація, безумовно, має загальний вплив на глобалізацію в банківському секторі. Це відображається в усередненні банківських ризиків для всіх сторін, що відбувається внаслідок впливу ринків, економік, приватних корпорацій та монополій, а також держав одне на одного. За визначенням українського вченого О. Чуба у монографії «Банки в глобальній економіці», фінансова глобалізація – це процес інтеграції всіх міжнародних фінансових відносин у єдину світову систему. Вона сприяє розширенню кредитно-інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій та банків, формуванню міжнародних фінансових ринків і трансформації національних фінансових систем. На відміну від регіоналізації, фінансова глобалізація передбачає об'єднання фінансових ресурсів держав із різним рівнем економічного розвитку та фінансової стійкості, причини якої зумовлені об'єктивними процесами суспільного розвитку [9].

У банківській сфері глобалізаційні процеси зумовили трансформацію традиційних національних банківських систем та стратегій, їх адаптацію до нових умов функціонування, зростання мобільності капіталу та поширення сучасних фінансових інструментів і технологій. У результаті сформувалася глобальна

банківська та фінансова інфраструктура, в межах якої зміни у банківській системі однієї країни мають транскордонний характер і здатні впливати на фінансову стабільність та економічний розвиток інших держав, особливо коли такі процеси відбуваються в економічно розвинених країнах.

Насамперед, глобалізація сприяє інтернаціоналізації банківських операцій. Інтернаціоналізація банківської діяльності розпочалася ще в XIX ст. Прикладом є англійські банки, які активно створювали свої представництва за межами національного ринку, завдяки чому підтримували торговельно-економічні зв'язки з колоніями. Велика Британія, як найбільш відкрита до іноземних фінансових установ країна, ініціювала формування міжнародного банківського середовища. Першим іноземним банком, який розпочав діяльність на території Британських островів, став Національний обліковий банк Парижа (Франція), що відкрив свій філію у 1865 році. Згодом процес інтернаціоналізації банківської сфери поширився на інші економічно розвинені країни, банківські установи яких виходили на міжнародні ринки з метою пошуку більш сприятливих умов для розміщення капіталу, мінімізації регуляторних обмежень та розширення масштабів фінансової діяльності [10].

Одним із наслідків глобалізації є зростання мобільності та доступності капіталу. Використання цифровізації, електронних платіжних систем і міжнародних фінансових платформ забезпечує банкам можливість оперативного перерозподілу фінансових ресурсів між країнами, оптимізації джерел фінансування та зниження трансакційних витрат. Глобалізаційні процеси стимулюють впровадження інноваційних фінансових технологій, серед яких особливе значення мають мобільний банкінг та автоматизовані системи управління комплаєнс-ризиками. Їх застосування сприяє підвищенню ефективності банківських операцій та конкурентоспроможності фінансових установ у світовому господарстві.

Важливим аспектом сучасності є гармонізація міжнародних стандартів регулювання та управління, зокрема вимог Банку міжнародних розрахунків, положень Basel III та Міжнародних стандартів фінансової звітності. Зміцнення позицій транснаціональних банків і корпорацій формує глобальні кредитні, валютні та інвестиційні потоки, впливаючи на економічний розвиток країн. Водночас

зростаюча взаємозалежність фінансових систем зумовлює необхідність міжнародної координації регуляторної політики та посилює конкуренцію, змушуючи вітчизняні банки адаптуватися до умов глобального фінансового простору [11].

1.2. Підходи та моделі виходу комерційних банків на міжнародні ринки в умовах глобалізації

В умовах постійних глобалізаційних процесів комерційні банківські установи активніше інтегруються у міжнародну фінансову спільноту, використовуючи різноманітні моделі та підходи виходу. Вихід банків на зовнішні фінансові ринки відкриває перед ними нові можливості, які кардинально відрізняються від умов на внутрішньому ринку. Міжнародна діяльність банків пов'язана з доступом до джерел фінансових ресурсів, розширенням бази контрагентів, диверсифікацією ризиків та підвищенням конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Результат виходу на міжнародний ринок вимагає формування чіткої концепції та методу зовнішньоекономічної діяльності банку, яка має відповідати його загальній стратегії розвитку.

Вихід комерційних банків на міжнародні ринки є складним процесом, що потребує системного аналізу ринкового середовища, ризиків та стратегічних переваг. Світовий досвід сьогодення показує на циклічну динаміку взаємозв'язків між банківськими системами країн, грошово-кредитна політика ухвалюється на національному рівні, тому створення глобальних ринків ускладнює для країн оцінку та розроблення рекомендацій щодо макроекономічних показників. Тому для обґрунтування рішень щодо виходу банків на зарубіжні ринки у науковій літературі широко застосовуються різні теоретичні моделі міжнародного бізнесу. Наприклад, модель Уппсали, еkleктична парадигма Дж. Даннінга, модель Бартлетта і Гошала, діамантова модель Майкла Портера та модель CAGE П. Гемавата.

Перша модель, яку варто розглянути – Модель Уппсали. Вона розроблена шведськими вченими Уппсальського університету в 1970-х роках. Модель Уппсали пояснює поетапний процес міжнародної експансії, яка поєднує взаємозв'язок між

теоретичними та практичними знаннями. Теоретична структура цієї моделі ґрунтується на аналізі отриманих знань про локальні ринки, різницю в культурі, цінностях, мовні бар'єри, специфічну поведінку споживача. Банківські установи, застосовуючи цю модель, починають діяльність у країнах з подібними економічними, культурними та регуляторними умовами, поступово збільшуючи отриманий досвід, щоб надалі робити більш впевнені кроки проникнення на ринки приймаючої країни. Попри класичний підхід моделі Уппсали, сучасні проєкти України демонструють швидку експансію, не зважаючи на покрокове накопичення знань та досвіду.

Еклектична парадигма Дж. Даннінга (OLI-модель) характеризує основні принципи вибору форми міжнародної діяльності. Принципи адаптовані на трьох переваг: володіння, локація та інтерналізація. Моделі Дж. Даннінга дозволяє вищому керівництву банківських установ оцінити раціональність відкриття філій, дочірніх структур або співпраці з місцевими банківськими установами з урахуванням особливостями ринку та регуляторних обмежень.

Модель Бартлетта і Гошала акцентує увагу на необхідності балансу між глобальною інтеграцією та локальною адаптацією. Модель розглядається як міжнародна, мультинаціональна та транснаціональна стратегії. Вибір якою стратегією скористатися залежить від майбутнього масштабу розвитку сфери діяльності та рівня централізації управління.

Основою діамантової моделі Майкла Портера є аналіз конкурентоспроможності національного фінансового сектору. Діамантова модель враховує основні факторні умови функціонування ринку, характеристики внутрішнього попиту, рівень розвитку суміжних галузей й конкуренції, вплив зовнішніх економічних чинників, а також інтенсивність державного регулювання. Яскравим прикладом парадокса цієї моделі виступає економічний розвиток Японії. Держави розташована на островах, де більшу частину території займають гори та вулкани. Це змушує уряд Японії розвивати складні фактори: технології, освіту, цифровізацію тощо.

Модель CAGE П. Гемавата проводить оцінювання культурної, соціальної, нормативно-правової, географічної та економічної відмінностей між країнами. Застосування даної моделі дозволяє банкам виявити потенційні бар'єри виходу на

зовнішні ринки та сформувати відповідні стратегії експансії з урахуванням місцевої специфіки [12].

На теоретичних основах моделей, комерційні банківські установи обирають оптимальну форму експансії. Аналогічно до міжнародних компаній, банки можуть використовувати різні способи розширення своєї діяльності за кордоном: створення дочірніх компаній, відкриття філій або створення стратегічних партнерств.

Дочірні компанії – це самостійні юридичні особи, що повністю або частково належать материнському банку та здійснюють діяльність згідно із законодавством країни перебування. Використання дочірніх банківських установ як форми виходу на міжнародні ринки має як переваги, так і певні обмеження. Перевагою вибору цієї форми є швидка локальна адаптація, яка підвищує ефективність роботи з місцевими умовами. Важливим аспектом є зниження ризиків та доступ до національного фінансового ринку країни перебування, оскільки дочірні установи функціонують як окремі юридичні особи, що обмежує відповідальність у разі виникнення негативних макроекономічних змін. Водночас створення дочірніх банків пов'язане зі значними фінансовими витратами та ускладненням управління, що зумовлено необхідністю координації діяльності між материнською та закордонною структурами. Таким чином, доцільність використання цієї форми виходу на міжнародні ринки визначається стратегічними цілями банку та його ресурсними можливостями. HSBC активно використовує цю модель, зокрема через HSBC Bank (China) Company Limited, що діє в Китаї як окрема юридична особа [12].

На відміну від дочірніх компаній, філії не мають самостійності та функціонують під повним контролем материнського банку, використовуючи його бренд та регламент діяльності. Така форма міжнародної експансії дозволяє зберігати єдину корпоративну культуру й централізовану систему управління, що сприяє збереженню репутації банку. Одночасно з цим діяльність філій пов'язана з підвищеними ризиками, оскільки їхні зобов'язання прямо впливають на фінансовий стан материнської установи. Також у деяких країнах регуляторні обмеження звужують можливості філій іноземних банків щодо надання фінансових послуг. Практика використання такої форми характерна, зокрема, для французького банку

BNP Paribas, який застосовує її в багатьох країнах ЄС, зберігаючи високий рівень централізованого управління.

Стратегічні партнерства вважаються поширеною формою виходу комерційних банків на глобальні ринки та передбачають співпрацю з локальними банками, фінансовими установами чи фінтех-компаніями з метою спільного надання банківських послуг. Такий підхід дозволяє зменшити витрати на розширення та максимально використати експертизу партнера щодо особливостей функціонування внутрішнього ринку країни перебування. Разом із тим стратегічні партнерства супроводжуються зниженням рівня контролю за операційною діяльністю та підвищеними вимогами до координації управлінських рішень між незалежними учасниками співпраці в узгодженні стратегій розвитку. Santander застосовує модель стратегічних партнерств для розширення своєї присутності на фінансових ринках Латинської Америки, що сприяло формуванню статусу одного з провідних банків регіону.

Основні характеристики кожної форми у банківському секторі подано в табл. 1.2.

Таблиця 1.2.

Порівняльна характеристика форм банківської діяльності

Критерій	Дочірні компанії	Філії	Стратегічне партнерство
Юридичний статус	Окрема юридична особа	Частина материнського банку	Незалежні партнери
Контроль	Повний або частковий	Повний	Обмежений або спільний
Адаптація до ринку	Висока	Обмежена	Висока через локального партнера
Ризики	Обмежені для материнського банку	Всі ризики лягають на материнський банк	Ризик залежності від партнера
Витрати на створення	Високі	Низькі	Низькі

Джерело: складено автором на основі [13]

Кожна модель міжнародної експансії банків має власні переваги й обмеження, що впливають на вибір стратегії розвитку. Доірні компанії забезпечують високу адаптацію до місцевих умов, але потребують значних інвестицій; філії дозволяють

швидко розширити присутність, але при цьому підвищуючи ризики для материнського банку; стратегічні партнерства знижують фінансові витрати, проте обмежують рівень контролю. У практиці банки зазвичай поєднують різні форми з урахуванням особливостей ринку, що підвищує конкурентоспроможність на міжнародному рівні.

1.3. Нормативно-правове регулювання міжнародної діяльності банків

Міжнародна банківська діяльність функціонує в межах складної системи нормативно-правового регулювання, що формувалося впродовж тривалого історичного періоду – від зародження банківської справи в середньовіччі до сучасних транснаціональних фінансових структур. Еволюція правових і регуляторних механізмів у банківському секторі зумовлена необхідністю забезпечення фінансової стабільності, мінімізації системних ризиків та створення ефективних умов для міжнародного кредитування і вільного руху капіталів.

Міжнародна регламентація банківської діяльності здійснюється шляхом використання правових норм міжнародного публічного права, норм «м'якого» права та неправових технічних норм. Нормативно-правове регулювання міжнародної діяльності банків охоплює як базові правові категорії, зокрема гроші та платіжні системи, так і комплексні інститути пруденційного нагляду, корпоративного управління та управління ризиками.

Особливе значення у цьому контексті мають міжнародні стандарти банківського регулювання, які визначають вимоги до капіталу, ліквідності, прозорості діяльності банків та їх відповідальності у транскордонних операціях. Одним із основних документів Базельського комітету з банківського нагляду є «Основні принципи ефективного банківського нагляду». Перша редакція яких була схвалена у вересні 1997 року. Впродовж чотирьох десятиліть діяльності Базельського комітета було затверджено більш ніж 57 стандартів, 66 методичних рекомендацій, підготовлено 26 оглядів найкращої практики з різноманітних питань банківського регулювання та нагляду [14].

Відповідно до Основних принципів ефективного банківського нагляду Базельського комітету, зокрема принципу 26 «Внутрішній контроль та аудит», банківські установи зобов'язані забезпечити належну систему внутрішнього контролю, яка формує відповідну операційну систему з урахуванням індивідуального профілю ризиків банку.

Правові механізми системи внутрішнього контролю спрямовані на забезпечення стабільного функціонування банківської установи, прийняття раціональних управлінських рішень, своєчасного виявлення та мінімізації ризиків, дотримання вимог законодавства, підзаконних нормативно-правових актів, вимог органу банківського регулювання та нагляду, а також внутрішніх політик банку.

Базельський комітет в межах своєї компетенції затверджує акти трьох видів, які представлено на Рис. 1.1.

Стандарти	• Мінімально обов'язкові вимоги, що підлягають імплементації в національне законодавство • Роль: уніфікація регуляторних вимог і забезпечення фінансової стабільності
Методичні рекомендації	• Рекомендаційні документи, що деталізують порядок імплементації стандартів • Роль: практична реалізація стандартів і підвищення якості нагляду
Огляди практики	• Узагальнення кращих міжнародних практик регулювання та нагляду • Роль: поширення передового досвіду та вдосконалення національної практики

Рис. 1.1. Види актів Базельського комітету з банківського нагляду

Джерело: складено автором на основі [15]

Таким чином, акти Базельського комітету створюють взаємопов'язану систему, міжнародних регуляторних стандартів, а методичні рекомендації забезпечують їх практичну реалізацію. Огляди практики, які наведені в окремому розділі, сприяють удосконаленню національного банківського регулювання шляхом поширення найкращого міжнародного досвіду.

Регіональні та локальні міжнародно-правові стандарти банківської діяльності формуються в межах понад 20 міжнародних організацій та утворень, що не мають статусу класичної міжнародної організації (табл. 1.3.). Представлена таблиця показує, що регіональні міжнародно-правові стандарти банківської діяльності формуються широким колом міжнародних організацій, діяльність яких взаємопов'язана та охоплює всі регіони світу. Ці інституції враховують специфіку економічного розвитку, фінансових ризиків і регуляторних особливостей регіонів.

Таблиця 1.3.

Регіональні та локальні інституції банківської діяльності

Регіон/група держав	Міжнародні та регіональні інституції
Азія та Океанія	– ASEAN; – Азіатський банк розвитку; – Форум голів центральних банків держав Південно-Східної Азії, Нової Зеландії та Австралії; – Регіональні наглядові групи.
Африка	– Асоціація центральних банків Африки; – Центральні регіональні банки; – Комітет органів банківського нагляду Західної та Центральної Африки;
Америка	– Асоціація органів банківського нагляду Америки; – Карибська група органів нагляду.
Європа	– Група органів банківського нагляду Центральної та Східної Європи.
Арабські держави	– Рада з ісламських фінансових послуг, – Рада голів центральних банків; – Рада співробітництва арабських держав Перської затоки;
Офшорні держави	– Група органів нагляду міжнародних фінансових центрів.
Франкомовні держави	– Група органів банківського нагляду франкомовних держав.

Джерело: складено автором на основі [16]

Нормативно-правове регулювання міжнародної діяльності банків в Україні в сучасних умовах у 2026 році базується на багаторівневій системі, що поєднує національне законодавство, нормативні акти Національного банку України та міжнародні стандарти банківського нагляду. Такий підхід спрямований на забезпечення фінансової стабільності, мінімізацію ризиків, прозорості виконання відповідних обов'язків та інтеграцію українського банківського сектору у світову фінансову систему.

Основу національного регулювання становить Закон України «Про банки і банківську діяльність», який визначає загальну структуру банківської діяльності, правові, економічні і організаційні засади функціонування на території України, а також забезпечення стабільності банківського сектору. За останні роки в межах реформ зазначеного закону було внесено зміни та доповнення, що передбачають виключної компетенції загальних зборів учасників, необхідності незалежних членів і нових критеріїв класифікації пов'язаних з банком осіб [17].

Важливе значення для здійснення міжнародних банківських операцій має Закон України «Про валюту і валютні операції», який регламентує режим транскордонного руху капіталу, порядок здійснення валютних операцій і уповноважених установ та валютного нагляду. Цей закон спрямований на лібералізацію валютного регулювання, забезпечення єдиної державної політики у сфері валютних операцій та дотримання вимог фінансового моніторингу [18].

Значну роль у практичній реалізації норм законодавства відіграють нормативно-правові акти Національного банку України. У 2014–2016 роках було прийнято низку ключових регуляторних документів, зокрема Положення про організацію внутрішнього контролю в банках України, Положення про визначення пов'язаних з банком осіб, Положення про порядок подання відомостей про структуру власності банку, а також Положення щодо визначення розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Прийняття цих актів підвищило якість банківського нагляду, ефективність управління ризиками та посилення фінансової дисципліни у банківському секторі.

Поряд із національним регулюванням, Україна активно впроваджує міжнародні стандарти та рекомендації провідних міжнародних інституцій. Зокрема, впровадження стандартів Базельського комітету з банківського нагляду (Basel III / Basel IV), які встановлюють вимоги до розміру капіталу, ліквідності та систем управління ризиками банків, що здійснюють або планують здійснювати міжнародну діяльність. Важливим елементом міжнародної інтеграції є також дотримання стандартів FATF у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброєю масового

знищення, що є необхідною умовою підтримання кореспондентських відносин з іноземними банками.

Подальший розвиток нормативно-правового регулювання банківської діяльності в Україні пов'язаний із удосконаленням законодавства у сфері кредитних відносин. Зокрема, набрання чинності Законом України «Про споживче кредитування» забезпечує рівень захисту прав споживачів у сфері фінансових послуг. Крім того, Національний банк України підтримує розробку законопроекту «Про діяльність з управління заборгованістю», метою якого є створення ефективного вторинного ринку кредитів, модернізація механізмів передачі прав та стимулювання відновлення кредитування, у тому числі з розширенням потенціалу банків на зовнішніх фінансових ринках [19].

1.4. Інституційні обмеження міжнародної мобільності банківського капіталу

Міжнародна мобільність банківського капіталу – ключовий чинник глобальної фінансової інтеграції та еволюції міжнародних фінансових ринків. Інтенсивність і напрями цього процесу обмежується інституційними чинниками, що формуються на національному, регіональному та наднаціональних рівнях. Наведені обмеження виконують регуляторну функцію, спрямовану на підтримання фінансової стабільності і посилення рівня прозорості транснаціональних операцій.

Нерівномірність доступу до фінансового капіталу між різними географічними регіонами слід вважати основним інституційним обмеженням, що стримує економічний розвиток. За таких умов фінансові інститути потенційно виконують функцію посередників між економічно розвиненими центрами та периферійними територіями. Вплив фінансової інтеграції визначається інституційним середовищем, у межах якого відбувається рух банківського капіталу. Банки та інші фінансові установи можуть спрямовувати ресурси до високоприбуткових проєктів у регіонах із дефіцитом фінансування, але за відсутності ефективних регуляторних механізмів і стимулів капітал має тенденцію концентруватися в економічно розвинених регіонах із вищою ліквідністю та нижчими ризиками. Ця суперечність лежить в основі

тривалих дискусій щодо доцільності та меж фінансової лібералізації як у розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються. Узагальнення основних інституційних чинників і механізмів їхнього впливу на мобільність банківського капіталу подано в табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Інституційні чинники впливу на міжнародну мобільність банківського капіталу

Інституційний чинник	Сутність впливу	Наслідки
Нерівномірність доступу до фінансових ресурсів	Відмінності у рівні фінансового розвитку регіонів	Обмеження інвестиційної активності периферійних територій
Фінансова інтеграція	Перерозподіл капіталу між економічними центрами та периферією	Посилення або зниження регіональних диспропорцій
Регуляторні обмеження	Правові та наглядові вимоги до банківської діяльності	Визначення напрямів і масштабів руху капіталу
Лібералізація банківської діяльності	Розширення просторової присутності банків	Зростання доступності фінансових послуг
Інституційна архітектура фінансового сектору	Сукупність формальних і неформальних правил	Формування ефективності трансмісії капіталу

Джерело: складено автором на основі [20]

Інституційна архітектура фінансового сектору визначає напрями, інтенсивність та межі міжнародної мобільності банківського капіталу. Доцільним прикладом впливу інституційних змін є історичний досвід США, пов'язаний із першою низкою реформ щодо лібералізації відкриття банківських філій у 1930-х роках. Результат реформ трансформувало організацію фінансового посередництва та актуалізувало протиріччя між розширенням доступу до капіталу для периферійних регіонів.

Національні правові та регуляторні механізми є основою інституційних обмежень міжнародного руху банківського капіталу. Законодавство більшості держав передбачає жорстокі правила та перевірки щодо здійснення валютних операцій, зовнішніх запозичень, відкриття та функціонування дочірніх банківських установ за кордоном. Також встановлюються чіткі вимоги щодо капіталу, ліквідності, управління ризиками та внутрішнього контролю з метою зниження вразливості банків до зовнішніх викликів [20].

В системі інституційних обмежень ключове місце займають регіональні та міждержавні механізми регулювання руху банківського капіталу. Регіональні об'єднання та фінансові інституції, зокрема Європейський Союз, Азійський банк розвитку, регіональні валютні союзи Африки та асоціації центральних банків країн Америки й Карибського басейну формують додаткові правила банківського нагляду, регулювання валютних операцій і кредитних лімітів. Такі механізми дозволяють адаптувати загальні міжнародні стандарти до специфіки регіональних фінансових ринків і підвищити ефективність контролю за транскордонними потоками капіталу [21].

Для наочного відображення багаторівневого характеру інституційних обмежень міжнародної мобільності банківського капіталу доцільно подати схему, що демонструє їхню ієрархію та взаємозв'язок (рис. 1.2.).

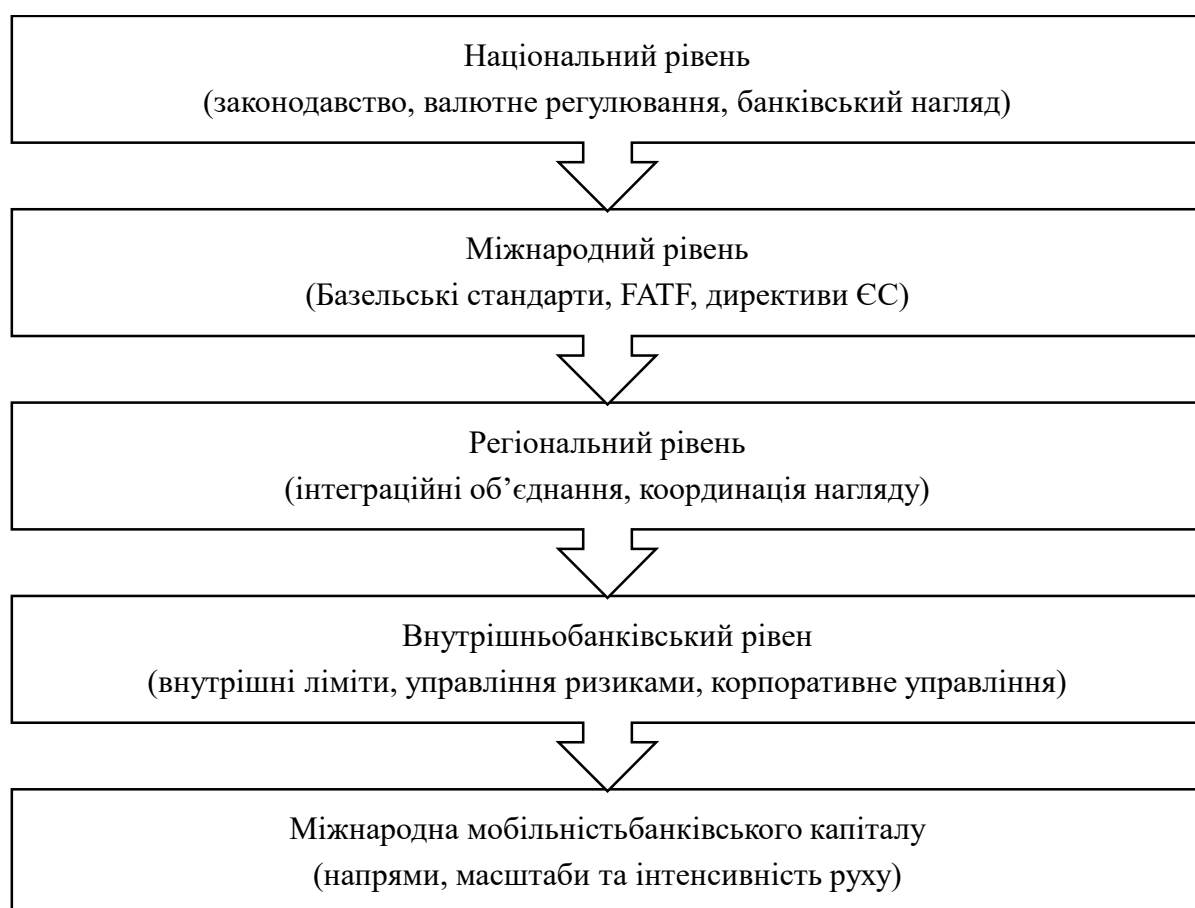

Рис. 1.2. Інституційні рівні обмежень міжнародної мобільності банківського капіталу

Джерело: складено автором на основі [21]

Поряд із зовнішніми регуляторними вимогами, інституційні обмеження міжнародної мобільності банківського капіталу формуються на внутрішньому рівні банківських груп. Внутрішні системи корпоративного управління, контролю та управління ризиками встановлюють власні ліміти на міжнародні операції, вимоги до ліквідності та диверсифікації активів. Ці обмеження спрямовані на мінімізацію ризиків, пов'язаних із валютними коливаннями в державі, макроекономічною нестабільністю, а також на забезпечення довгострокової фінансової стійкості банківських установ [22].

Висновки до розділу 1

У розділі визначено теоретичні засади дослідження міжнародної експансії банківського сектору в умовах глобалізації. Глобалізація є об'єктивним та багатовимірним процесом, який зумовлює інтернаціоналізацію банківської діяльності, зростання мобільності капіталу та посилення конкуренції на світових фінансових ринках. А фінансова глобалізація виступає ключовим чинником формування єдиного глобального банківського простору.

Аналіз підходів і моделей виходу комерційних банків на міжнародні ринки демонструє, що міжнародна експансія потребує поетапної реалізації та стратегічного обґрунтування. Використання моделей Уппсали, еkleктичної парадигми Даннінга, а також підходів Бартлетта і Гошала, М. Портера та Р. Гемавата дозволяє банкам на теоретичній основі обирати оптимальні форми виходу на зовнішні ринки з урахуванням конкурентних переваг і регуляторних обмежень.

Досліджено нормативно-правове регулювання міжнародної діяльності банків, яке базується на поєднанні міжнародних стандартів (Basel III/IV, принципи Базельського комітету, стандарти FATF) та національного законодавства. Багаторівнева система регулювання спрямована на забезпечення фінансової стабільності, прозорості діяльності банків і мінімізацію системних ризиків у транскордонних операціях.

Окрему увагу приділено інституційним обмеженням міжнародної мобільності банківського капіталу, серед яких ключову роль відіграють регуляторні вимоги та внутрішні механізми управління ризиками банків. Рух капіталу визначається сукупністю регуляторних, регіональних та внутрішньокорпоративних чинників. Ці чинники одночасно виконують стабілізаційну функцію та можуть стримувати неконтрольований рух капіталу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ ВИХОДУ БАНКІВ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІ РИНКИ

2.1. Аналіз сучасного стану інтеграції українських банків у світовий фінансовий простір

Сучасний стан інтеграції українських банків у міжнародне фінансове середовище характеризується трансформацією регуляторного, інституційного та технологічного фундаменту банківського сектору. Інтеграційні процеси відбуваються в умовах впровадження реформ, цифровізації банківських послуг, взаємодії фінансових інститутів між собою та необхідності адаптації до воєнних викликів, що суттєво впливають на фундамент національного фінансового ринку.

Одним із важливих етапів інтеграції стало вступ України до Світової організації торгівлі у 2008 році, що зумовило лібералізацію ринку банківських послуг та розширення доступу іноземного капіталу до національного фінансового сектору. Рішучі інтеграційні процеси не спричинили негативних наслідків, як можливого витіснення вітчизняних установ з фінансового простору, а навпаки, це стало важливим кроком у співпраці з міжнародними банківськими установами. Наступним стратегічним етапом було підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, складовою якої є положення щодо поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі. Підписаний документ закріпив довгострокову співпрацю та передбачає поступове впровадження норм та стандартів ЄС у фінансовій та банківській сферах [23, 24].

Інтеграція банківського сектору ґрунтується на принципах Базельського комітету з банківського нагляду, що формують основу для надійного пруденційного регулювання та вважаються універсальними. Вони застосовуються національними органами у процесі нагляду за банками в межах їхньої юрисдикції. Імплементація положень Базель III в українську практику спрямована на підвищення стійкості банків до зовнішніх шоків та зміцнення довіри інвесторів і вкладників. Узгодження національних регуляторних вимог із міжнародними стандартами виступає ключовим

етапом готовності банківської системи до повноцінної участі у глобальному фінансовому просторі [25].

Підтвердженням поглиблення інтеграційних процесів є прогрес гармонізації фінансового регулювання з нормами Європейського Союзу. За результатами самооцінки Національного банку України рівень еквівалентності українського фінансового законодавства європейським стандартам становить 78%, тоді як до початку повномасштабної війни цей показник складав близько 50%. Така динаміка підтверджує стратегічний курс на повну інтеграцію у міжнародний фінансовий простір.

Кількісним індикатором інтеграційних процесів є показники індексу фінансової глобалізації, зокрема за методологією KOF Swiss Economic Institute, які відображають рівень України у міжнародних фінансових та інституційних зв'язках (рис. 2.1.).

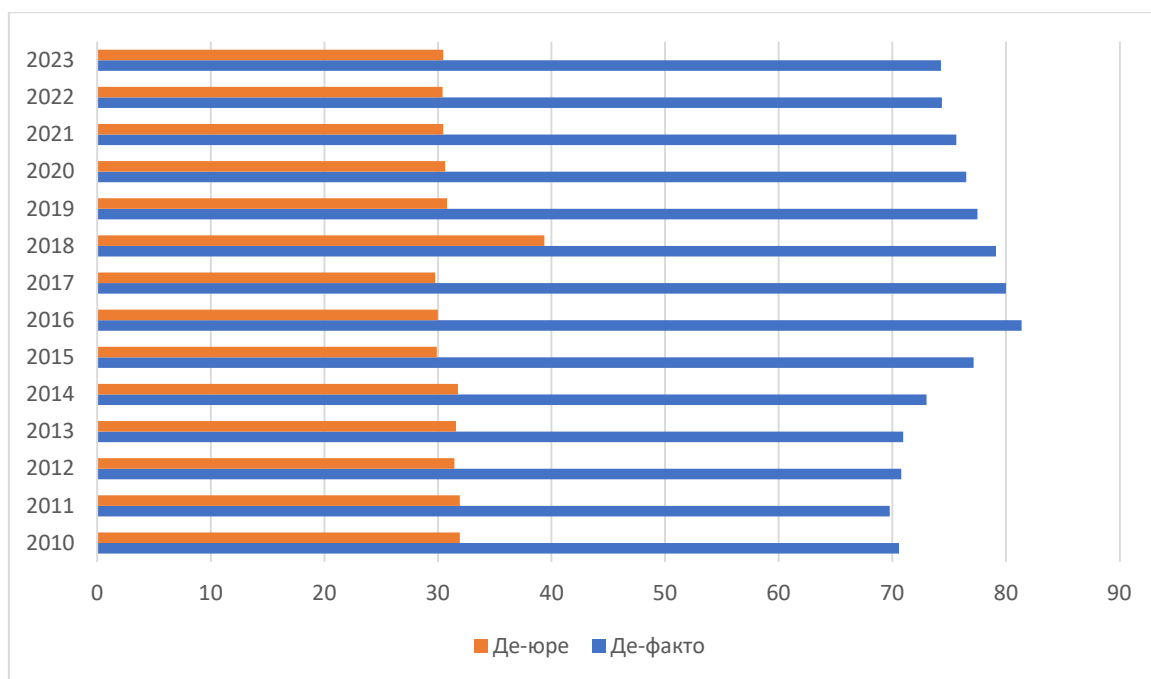

Рис. 2.1. Індекс фінансової глобалізації України за 2010-2023 рр.

Джерело: складено автором на основі [26]

Динаміка цього індексу свідчить про поступове посилення участі національного фінансового сектору у міжнародному фінансовому просторі, що узгоджується з процесами регуляторної гармонізації та структурних реформ банківської системи.

Національний Банк України реалізовує комплексний план адаптації, який охоплює банківське, страхове та платіжне регулювання. Уряд НБУ оновлює вимоги до контролю концентрації кредитного ризику, посилює підходи до покриття операційного ризику капіталом. Починаючи з 2026 року банки функціонуватимуть відповідно до нових правил достатності капіталу, що передбачають впровадження буфера консервації та буфера системної важливості. Впровадження оновлених правил наближають національну практику до європейських стандартів. У другій половині 2026 року планується запровадження вимог щодо управління ESG-ризиками та розширення обсягів обов'язкового публічного розкриття інформації. У 2027 році очікується імплементація інструментів сек'юритизації до нормативної бази.

Банківська система України функціонує в умовах постійного тиску, зумовленого валютними коливаннями, зростанням кредитного навантаження, зміни поведінки й потреб вкладників. Мінливість даної ситуації потребує швидкої операційної адаптації до умов воєнного стану. Попри економічну нестабільність в країні банківський сектор демонструє високий рівень адаптації, зберігаючи безперервність надання банківських послуг та довіру вкладників [27].

В українській економіці провідна роль з надання фінансових послуг належить комерційним банкам. Вони функціонують як основні фінансові посередники на національному та на міжнародному ринках фінансових послуг. Динаміка кількості комерційних банків України з присутністю іноземного капіталу у 2015-2026 роках, зокрема банків з іноземним капіталом та банків зі 100% іноземним капіталом наведена нижче на рис. 2.1. Згідно рисунку можна спостерігати стійку тенденцію до загального скорочення. Якщо у 2015 році їх було понад 163, з них з іноземним капіталом – 51, а з 100% іноземним капіталом – 19, а станом на 01.01.2026 рік загальна кількість банків – 61, з них з іноземним капіталом – 26, а з 100% іноземним капіталом – 19. Аналіз показує перехід банківської системи України від кількісної моделі розвитку до якісної з акцентом на капіталізацію, прозорість надання банківських послуг. Незважаючи на загальне скорочення кількості установ, сегмент банків з 100% іноземним капіталом зберігає стабільну позицію у структурі ринку [28].

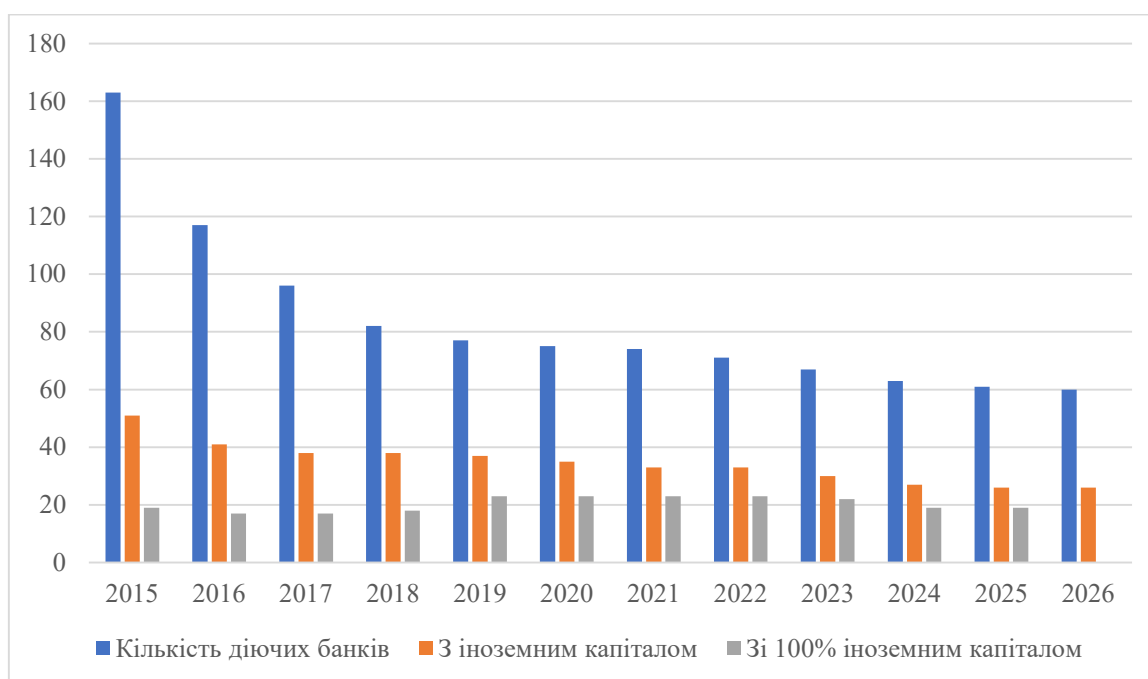

Рис. 2.2. Кількісна динаміка діючих банків України за 2015-2026 рр.

Джерело: складено автором на основі [28]

Банки з вітчизняним капіталом зосереджують свою діяльність здебільшого на підтримці реального сектору економіки, зокрема малого і середнього бізнесу. Зосередження на процвітання українського бізнесу забезпечує стабільність розвитку внутрішнього ринку. Дочірні структури банківських груп впроваджують сучасні підходи до ризик- та комплаєнс-менеджменту та корпоративного управління.

У таблиці 2.1. представлено аналіз банків із залученням іноземного капіталу, враховуючи країну походження інвесторів, обсяги статутного капіталу та активів. Ця інформація дозволяє оцінити вплив міжнародних банківських груп на загальну структуру і динаміку української банківської системи. Аналізуючи наведені нижче дані дійшли висновку, що більшість банків з іноземним капіталом увійшли у 2025 рік зі суттєво скороченими обсягами загальних активів. Якщо у 2023 році спостерігалось зростання активів практично в усіх установах, то за підсумками 2024 року відбулася протилежна динаміка.

З огляду на таблиці можна зробити висновок, що найбільше скорочення продемонстрували провідні банки європейських фінансових груп. Наприклад, активи АТ «Райффайзен Банк» зменшилися з 203,55 млрд грн до 133,60 млрд грн, АТ «УкрСиббанк» з 147,10 млрд грн до 94,54 млрд грн, АТ «ОТП БАНК» з 111,01 млрд

грн до 84,11 млрд грн. Значне зниження також відбулося в АТ «Кредобанк» з 58,82 млрд грн до 42,63 млрд грн та АТ «Прокредит Банк» з 40,81 млрд грн до 28,24 млрд грн.

Таблиця 2.1.

Провідні українські банки із залученням іноземного капіталу

Банк	Країна-інвестор	Статутний капітал, млрд. грн, 01.01.2025	Загальні активи, млрд. грн		
			01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025
«УкрСиббанк»	Франція – 58,22% ЄБРР – 38,881%	5,07	113,07	147,10	94,54
«Райффайзен Банк»	Австрія – 68,26% ЄБРР – 30%	6,15	187,29	203,55	133,60
"ОТП БАНК"	Угорщина	6,18	100,42	111,01	84,11
«Сіті Банк»	США	0,2	52,20	68,95	69,35
«Кредобанк»	Польща	2,24	41,62	58,82	42,63
«Правекс Банк»	Італія	1,25	10,55	11,23	8,93
«Прокредит Банк»	Німеччина	1,57	36,55	40,81	28,24
«Нексент Банк»	Нідерланди	0,25	1,18	1,26	1,22

Джерело: складено автором на основі [29]

Окремі установи продемонстрували відносну стабільність. Зокрема, АТ «Сіті банк» зберіг позитивну динаміку: активи зросли з 68,95 млрд грн до 69,35 млрд грн, що свідчить про збереження операційної активності та стійкої бізнес моделі. АТ «Нексент Банк» показав незначне зниження з 1,26 млрд грн до 1,22 млрд грн, що також можна вважати відносно стабільним результатом у порівнянні з іншими банками [29].

Інтеграція банків України у міжнародний фінансовий простір виходить за межі традиційних кореспондентських відносин та обслуговування зовнішньоекономічних контрактів. Інтеграційні процеси стають важливим кроком і передбачають

поглиблену гармонізацію регуляторної бази, впровадження міжнародних стандартів банківського нагляду, удосконалення систем управління ризиками та підвищення вимог до капіталізації установ. Ключову роль у цьому процесі відіграє Національний Банк України, який здійснює поступову адаптацію регуляторної бази до вимог Європейського Союзу, принципів Базельського комітету з банківського нагляду, удосконалення процедур оцінки кредитного ризику, посилення вимог до капіталу й ліквідності та забезпечення прозорого процесу фінансового моніторингу [30].

Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями є одним із основних інструментів інтеграції у глобальний фінансовий ринок.

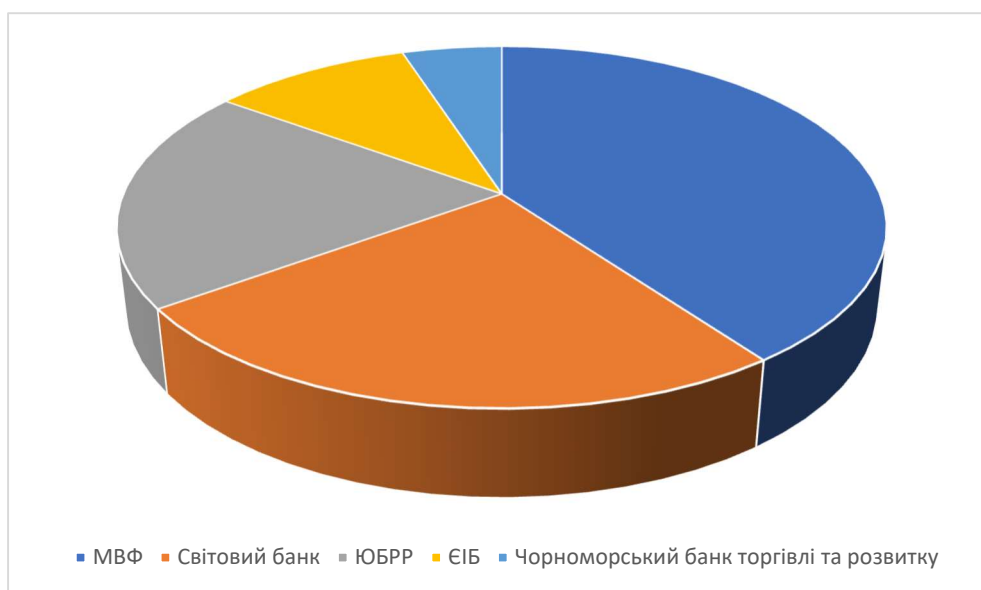

Рис. 2.3. Частка співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями
Джерело: складено автором на основі [31]

Співпраця з міжнародними організаціями виконує не лише функцію фінансової допомоги, але виступає інструментом імплементації міжнародних стандартів та підвищення конкурентоспроможності банківської системи. Основними партнерами України виступають Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк та Чорноморський банк торгівлі та розвитку (рис. 2.3.). Їхні програми спрямовані на макрофінансову підтримку, реформування банківської діяльності, розширення кредитного портфеля та залучення іноземних інвестицій.

Співпраця з провідними міжнародними організаціями у сфері банківської діяльності має стратегічний характер для України. Фінансова підтримка здійснюється за допомогою відповідних інструментів: прямі кредити, гранти, бюджетна чи технічна підтримка, які формують механізм інтеграції України до глобального фінансового середовища (табл. 2.2.)

Таблиця 2.2.

Інструменти співпраці України з міжнародними фінансовими інститутами

Інструмент співпраці	Сутність	Приклад реалізації
Прямі кредити та гранти	Надання фінансових ресурсів на поворотній (кредити) або безповоротній (гранти) основі	Кредити від МВФ, ЄБРР, гранти від ЄС
Бюджетна підтримка	Пряме спрямування міжнародних фінансових ресурсів до державного бюджету	Бюджетна підтримка від США та міжнародних партнерів
Технічна підтримка	Передача міжнародного досвіду, технологій та регуляторних практик	Технічна допомога з боку МВФ щодо монетарних операцій та програм Emergency Liquidity Assistance
Законодавча гармонізація	Узгодження українського фінансового законодавства з міжнародними стандартами	Імплементація AML/CFT стандартів, адаптація банківського нагляду до норм ЄС
Міждержавні та багатосторонні угоди	Інституційна співпраця через міжнародні договори	Угоди про фінансове партнерство з міжнародними організаціями

Джерело: складено автором на основі [30]

Найбільшу частку співпраці здійснює Міжнародний валютний фонд. Адже його програми спрямовані на забезпечення макрофінансової стабільності та підтримку реформ у банківському секторі. Прикладом виступає програма Extended Fund Facility на суму 15,6 млрд доларів США, з якої вже виділено близько 10,6 млрд доларів США, і Україна звернулася за новою програмою. А от Світовий банк оцінює потреби у відбудові на 2025 рік, зазначаючи значний дефіцит фінансування, попри вже виділені 7,37 млрд на пріоритетні напрями. Європейський банк реконструкції та розвитку

інвестував в економіку України понад 7,2 млрд євро та задекларував наміри щодо подальшого розширення капітальних можливостей [30].

Ще одним напрямом інтеграції української банківської системи у світовий фінансовий простір є модернізація національної платіжної інфраструктури відповідно до міжнародних стандартів. Ключову роль відіграє реалізація проєкту НБУ з переходу платіжної інфраструктури на міжнародний стандарт ISO 20022. Ініціатива спрямована на гармонізацію українського платіжного простору із глобальними фінансовими ринками, підвищення конкурентоспроможності банківської системи та створення передумов для її повноцінної інтеграції до європейської та світової платіжної системи.

Проєкт реалізовано у партнерстві з SWIFT за підтримки міжнародних інституцій, зокрема Європейський банк реконструкції та розвитку та програми USAID «Трансформація фінансового сектору». Стандарт ISO 20022 передбачає уніфікацію форматів фінансових розрахунків, розширення структури платіжних реквізитів та можливість передавання більшого обсягу супровідної інформації щодо транзакцій.

Перехід на ISO 20022 у Системі електронних платежів (СЕП) НБУ забезпечив технологічне оновлення міжбанківських розрахунків. Стандарт охоплює моделі кредитних переказів (ініційованих платником), дебетових переказів (ініційованих отримувачем коштів), а також процедури розслідування та уточнення платіжної інформації.

З метою оцінювання ролі платіжних систем у фінансовій інфраструктурі було проаналізовано їх віднесення до категорій важливості. Класифікація платіжних систем за рівнем системної значущості ґрунтується на частці платіжних операцій та їх впливі на стабільність грошового обігу. Наведений нижче рисунок 2.4. ілюструє порогові значення, що застосовуються для визначення системно важливих та важливих платіжних систем [30].

Рис. 2.4. Критерії важливості платіжних систем

Джерело: складено автором на основі [30]

Платіжних систем, які віднесені до певної категорії важливості, підлягають посиленому регуляторному нагляду з боку Національний банк України. Такі вимоги охоплюють питання організації та управління функціонуванням систем, правила доступу й участі, кіберстійкості та безперервності операційної діяльності. Їх впровадження спрямоване на підвищення надійності, стабільності та ефективної роботи платіжної інфраструктури України.

Інституційна інтеграція українського платіжного простору посилилася через розширення співпраці національної платіжної системи «Український платіжний ПРОСТІР» з міжнародними картковими мережами. Укладення угоди про емісію кобейджингових карток із UnionPay International стало важливим кроком у напрямі диверсифікації міжнародних розрахункових каналів. Колоборація брендів ПРОСТІР та UnionPay дало змогу користувачам здійснювати операції не лише в Україні, а й у глобальній мережі приймання карток UnionPay [32].

Подальше розширення міжнародної присутності відбулося у 2022 році через вихід на український ринок нових міжнародних платіжних систем. На той час було зареєстровано систему R360 (оператор Remittance360 Ltd, Велика Британія), що спеціалізується на транскордонних переказах в Україну, а також систему MTBMoney

(оператор АТ «МТБ Банк»). Зростання конкуренції та підвищення відкритості фінансового ринку відбулось завдяки значній кількості міжнародних та внутрішньодержавних платіжних систем. Станом на початок 2023 року в Україні функціонувало понад п'ятдесят платіжних систем, створених як резидентами, так і нерезидентами.

Низка міжнародних платіжних систем, зокрема Mastercard та MoneyGram, у 2022 році узгодили з Національним Банком України оновлені умови своєї діяльності на українському ринку відповідно до нових регуляторних вимог. Такий крок став основою процесу гармонізації функціонування міжнародних платіжних інститутів із національним правовим полем, спрямованого на підвищення прозорості операцій, посилення нагляду та забезпечення належного рівня захисту користувачів платіжних послуг. Адаптація діяльності міжнародних платіжних систем до оновлених стандартів підвищує довіру до національного платіжного ринку, розширенню можливостей транскордонних розрахунків і зміцненню конкурентного середовища у сфері платіжних послуг [30].

2.2 Оцінка експортного потенціалу та міжнародної діяльності українських банківських груп

Експортний потенціал банківської системи України за останні роки набув стратегічного значення для міжнародної конкурентоспроможності та здатність банків отримувати доходи від транскордонних операцій, обслуговування іноземних клієнтів та інтегруватися у глобальні фінансові ринки. В умовах сьогодення питання можливості трансформації банківської системи та посилення інтеграційних процесів через експортний потенціал стає більш актуальним на фоні воєнних викликів. Маємо на увазі не тільки географічне розташування філій чи підрозділів вітчизняних банків, а й масштаб транскордонних розрахунків, портфель валютних активів, залученість до міжнародних програм фінансування та спроможність установ ефективно залучати зовнішні ресурси.

Банківський сектор України демонструє перехід від кількісної моделі розвитку до якісної. Попри скорочення загальної кількості установ до 61 станом на 01.01.2026 року, сегмент банків із 100% іноземним капіталом залишається стабільним (19 установ), що свідчить про збереження інтересу міжнародних фінансових груп до українського ринку як посередника для подальшої експансії.

Експортний потенціал банківського сектору характеризується поступовою трансформації від моделі географічної присутності до цифрової експансії. Для визначення рівня міжнародної інтеграції банківської системи варто проаналізувати частку іноземної валюти за останні 5 років. Це в повній мірі відобразить рівень залученості банків до міжнародних ринків та підтримку ліквідності у міжнародних розрахунках. (табл. 2.3.).

Таблиця 2.3.

Активи українських комерційних банків за 2020-2026 рр, млн. грн

Період станом на 01.01	Загальні активи	Активи в іноземній валюті (млн. дол.)
2020	1494460	491855
2021	1822814	585349
2022	2053928	583717
2023	2353592	731394
2024	2942806	830554
2025	3422600	959630
2026	4000600	1016958

Джерело: складено автором на основі [28]

Активи комерційних банків України є одним із основних показників відкритості банківського сектору. Частка валютних активів у структурі балансів упродовж останніх років коливалася в межах 25–32 %. Тож це відображає залученість транскордонних операцій, обсяг розрахунків у іноземній валюті та залежність від зовнішніх фінансових потоків.

У 2020 році частка валютних активів становила 32,9%, у 2021 – 32,1%, у 2022 – 28,4%, у 2023 році – 31%, у 2024 році – 28,22%, у 2025 році близько 28%, а у 2026 році станом на 01.01 – 25,4% (рис. 2.4.) Попри поступове зниження та валютні обмеження зі сторони НБУ, валютний сегмент залишається ключовим сегментом інтеграції українських банків у світову фінансову систему.

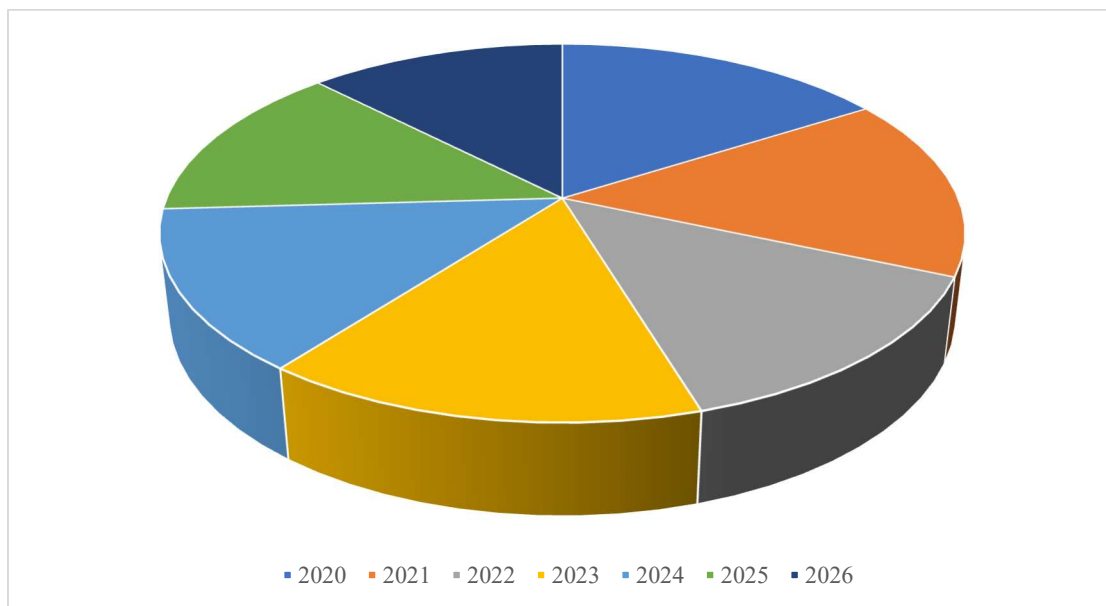

Рис. 2.5. Частка валютних активів комерційних банків України по рокам

Джерело: складено автором на основі [28]

Ще одним чинником формування експортного потенціалу є динаміка експорту фінансових послуг. До повномасштабної війни експорт банківських та фінансових послуг демонстрував помірне зростання: у 2020 році близько 130 млн дол США, у 2021 році відбувся різкий спад – 103 млн дол США. Не зважаючи на воєнні дії, ринок фінансових послуг працює у штатному режимі і стабільно показує позитивний результат. У 2022 році обсяг експорту фінансових послуг становив 183 млн дол США, у 2023 – 299 млн дол США, у 2024 – 354 млн дол США, а у 2025 – 361 млн дол США, що на 231 млн дол США більше порівняно з 2020 роком. Навіть в умовах воєнних ризиків сектор фінансових послуг зберігає експортну спроможність і демонструє стійку адаптацію до нових макроекономічних умов. Основними складовими експорту фінансових послуг залишаються комісійні доходи від транскордонних платежів, документарні операції, послуги з управління активами та обслуговування нерезидентів.

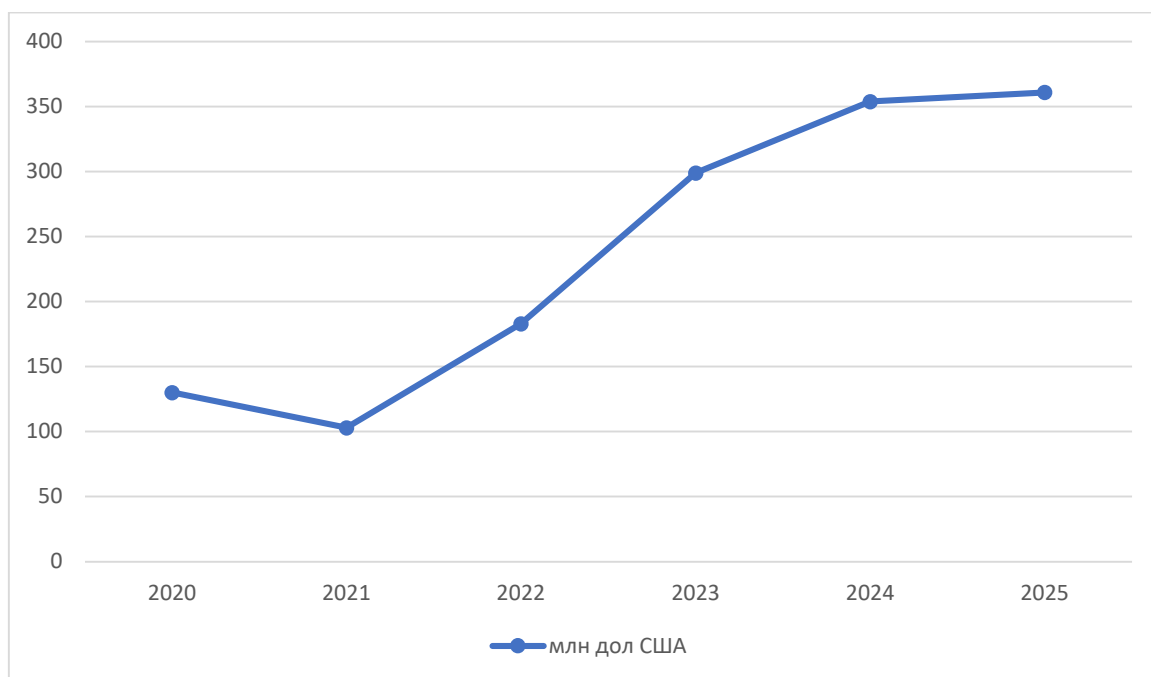

Рис. 2.6. Динаміка експорту фінансових послуг за останні 5 років

Джерело: складено автором на основі [28]

Упродовж 2025 року як суб'єкти господарювання, так і домогосподарства активно користувалися інструментами кредитового трансферу та прямого дебету для здійснення платіжних операцій. Загальна кількість таких транзакцій в межах України перевищила 3,1 млрд грн.

У 2025 році надавали 60 банківських установ і три небанківські фінансові організації надавали послуги з виконання операцій, ініційованих кредитовим трансфером і прямим дебетом. У внутрішньому сегменті за допомогою кредитового трансферу було проведено 326,1 млн операцій на загальну суму понад 48 768,44 млрд грн.

У сфері транскордонних розрахунків із застосуванням кредитового трансферу зафіксовано такі показники:

- в Україну надійшло 9,9 млн операцій на 72,32 млрд дол США в еквіваленті (у 2024 році – 5,7 млн на 69,27 млрд дол США);
- з України було проведено 2,5 млн операцій на 89,99 млрд дол США в еквіваленті (у 2024 році – 1,4 млн на 77,06 млрд дол США).

Аналіз транскордонних надходжень показує, що 7,2 млн операцій (72,7% від загальної кількості) було здійснено на користь фізичних осіб. Водночас 68,88 млрд

дол США в еквіваленті, або 95,25% від загальної суми таких операцій, спрямовано на користь суб'єктів господарювання в межах зовнішньоекономічних контрактів. Основними джерелами надходжень стали країни ЄС (46,68%), Швейцарія (20,46%) та США (11,04%).

У структурі вихідних транскордонних платежів переважали операції бізнесу: 1,2 млн переказів на суму 89,42 млрд дол США в еквіваленті, що становить 47,98% від загальної кількості та 99,37% від загального обсягу таких операцій. Географічно найбільші обсяги коштів були спрямовані до країн ЄС (58,38%), Швейцарії (10,85%) та Великої Британії (6,81%) [28].

Такі підходи узгоджуються з практикою Європейського центрального банку та інших провідних банків світу. Прийняття таких рішень формує сучасну систему оцінювання платіжних потоків як за операціями з використанням платіжних карток, так і за переказами, ініційованими безпосередньо з рахунків користувачів без застосування карткових інструментів.

Обсяги експортного потенціалу банківської системи України реалізують системно важливі банки, які забезпечують основний потік міжнародних розрахунків та торговельного фінансування. Їхня діяльність формує багаторівневу модель міжнародної присутності. Це пояснюється поступовим переходом від кореспондентської інфраструктури та гарантійних програм до цифрової транскордонної експансії.

У 2025 році обсяг суми операцій з платіжними картками українських банків за кордоном сягнув понад 354,8 млрд грн, що на 11 млрд грн більше, ніж минулого року (рис. 2.7.), а кількість транзакцій перевищила 370,2 млн операцій, що на 32,1 млн операцій більше, ніж в 2024 році. Близько 62% цих розрахунків було здійснено на територіях країн Європейського Союзу (рис. 2.8.).

Рис. 2.7. Динаміка суми операцій за 2024-2025 рр., млрд грн

Джерело: складено автором на основі [28]

Рис. 2.8. Кількісна динаміка операцій за 2024-2025 рр., млн шт

Джерело: складено автором на основі [28]

Ключовим посередником міжнародних платіжних потоків є ПриватБанк. Системно важливий банк має розгалужену мережу кореспондентських рахунків у провідних фінансових інституціях світу, зокрема в The Bank of New York Mellon, Citibank N.A., JPMorgan Chase Bank, Deutsche Bank AG, CITIBANK EUROPE PLC та

PKO Bank Polski. Співпрацями з цими банками дає можливість здійснювати безперебійні валютні розрахунки і підвищити швидкість проведення транзакцій у доларах США, євро та інших валютах. Значна частка операцій за кордоном забезпечується саме ПриватБанком, як найбільшим емітентом платіжних карток в Україні.

За період своєї роботи стратегія банку зазнавала трансформацій. У 2023–2024 роках на зборах Наглядової Ради проводились активні дискусії щодо виходу на ринок ЄС. Але згодом наприкінці 2025 року керівництво банку офіційно підтвердили відмову від прямої експансії, аргументуючи складністю регуляторного середовища Євросоюзу та подальшим фокусом на зміцненні національних позицій. Історично державний банк мав дочірні структури в Італії, на Кіпрі, у Португалії та Латвії (зокрема AS PrivatBank, який втратив ліцензію у 2022 році). Наразі сучасна модель міжнародної діяльності ПриватБанку базується переважно на цифрових сервісах і кореспондентських зв'язках. Платформа «Приват24» забезпечує швидке здійснення міжнародних переказів і платежів, а клієнти можуть користуватися картками за кордоном та знімати готівку, що формує стабільний канал комісійних валютних доходів.

Співпраця з Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC), що входить до Групи Світового Банку посилює експортний потенціал ПриватБанку. Підписана угода про розподіл ризиків на 100 млн доларів США розширює кредитування малого та середнього бізнесу у секторах агробізнесу, виробництва та логістики. Особливу підтримку у вигляді спеціальних тарифів та умов отримують бізнеси, що належать жінкам. Таку ініціативу підтримують уряди Франції та Нідерландів. Також Глобальна програма фінансування торгівлі (GTFP) IFC відкрила для банку гарантійну лінію торговельного фінансування на 20 млн доларів США. Надана програма покриває ризики міжнародних платежів, підтверджує акредитиви та гарантії, розширює партнерські відносини з іноземними банками і підтримує українські компанії у виході на зовнішні ринки [33].

Іншу стратегічну нішу займає Укрексімбанк. Банк спеціалізується на фінансуванні експортно-імпортних операцій та залученні ресурсів міжнародних

фінансових організацій. Укрексімбанк активно використовує інструменти банківських гарантій та кредитування зовнішньоторговельних контрактів, які підтримують діяльність національних експортерів. За час свого існування Укрексімбанк мав власні представництва в США (Нью Йорк) та Великобританії (Лондон), але станом на 30 серпня 2024 року державний банк прийняв рішення про закриття своїх філій у зв'язку з операційними витратами [34].

Сучасну модель цифрової експансії репрезентує Monobank, що працює на базі Універсал Банк. Monobank не має власних закордонних філій та навіть фізичних відділень в Україні, але його операційна модель побудована на повній цифровізації сервісів та довірі клієнтів до дистанційного зв'язку. Це дозволяє клієнтам здійснювати транскордонні фінансові операції у понад 30 країнах Європейського Союзу та світу через SEPA-платежі тощо. Кількість клієнтів перевищує 8 млн осіб, а картки банку функціонують у понад 200 країнах світу завдяки тісній співпраці з міжнародними платіжними системи.

Питання експансії в стратегічних планах Monobank обговорювалося задовго до самої реалізації. у 2023 році в колах вищого керівництва обговорювалося про можливий вихід на ринок Великобританії (Koto) та Польщі (Stereo). Планування створення нового бренду підштовхувала подібність банківських продуктів і значна міграція українського суспільства в цих країнах після повномасштабного вторгнення. Однак ці плани були ускладнені політичними складнощами, регуляторними вимогами щодо ліцензій та загальною невизначеністю воєнного стану, що призвело до відтермінування такого роду розширення. За словами Олега Гороховського (співзасновник Monobank), експансію на європейські ринки доцільно реалізовувати під новим брендом або створенням окремої юрисдикції, але стратегія розвитку залишиться як в Україні.

Не зважаючи на нереалізовані плани міжнародного розширення Monobank здобуває міжнародне визнання у сегменті фінтех. У 2025 році фінтех-холдинг Fintech-IT Group залучив інвестиції від американського фонду Ukraine-Moldova American Enterprise Fund (UMAЕF) і був оцінений на рівні понад 1 млрд доларів США, що зробило його першим українським фінтех-«єдинорогом». Успіх цієї співпраці

доводить про високу довіру міжнародних інвесторів до технологічної моделі Monobank і відкриває можливості для майбутнього виходу на глобальні фінансові ринки через технологічну експансію або співпрацю з іноземними партнерами [35].

2.3 Аналіз пріоритетних напрямів і географічної структури міжнародної експансії банків України

Міжнародна експансія банківських установ України на етапі розвитку світового фінансового господарства є унікальним явищем. Вона поєднує стратегічні рішення щодо оцінки регуляторних бар'єрів та адаптацію цифрових бізнес-моделей до ринків із високим ступенем комплаєнсу. В умовах воєнної нестабільності цей процес трансформувався з пошуку додаткової капіталізації у стратегію «стійкості». Класична еkleктична парадигма Дж. Даннінга (модель OLI) розглядає інтернаціоналізацію через переваги володіння та локації, то українські реалії додають чинник вимушеної адаптації до глобальних шоків. Географічна структура експансії визначена трьома векторами: масовою міграцією населення (понад 6,2 млн осіб у ЄС), релокацією бізнесу та поглибленням торговельних зв'язків, де частка ЄС у зовнішньоторговельному обороті України перевищила 55%.

Передумовою міжнародного масштабування є відновлення внутрішньої макрофінансової стабільності. Як зазначає Голова НБУ Андрій Пишний, банківський сектор характеризується високим рівнем капіталізації та ліквідності, що створює фундамент для переходу до фази активної кредитної експансії. Зокрема, гривневий кредитний портфель корпоративного сектору продемонстрував зростання на 35% у річному вимірі (станом на 2024-2025 рр.), що свідчить про пожвавлення інвестиційної активності. Водночас динаміка валютного кредитування має специфічний історичний контекст: після скорочення портфеля на 70% з 2014 року, лише у 2024 році розпочалося фактичне відновлення позитивної динаміки, що стало переломним моментом для банків, орієнтованих на зовнішньоекономічну діяльність [36].

Основним мотивом експансії залишається стратегія «follow the customer» (слідуй за клієнтом). Обсяг операцій із картками українських банків за кордоном у

2025 році оцінюється у 354,8 млрд грн (близько 23-25% від загального обсягу безготівкових операцій). Нижче наведено порівняльний аналіз основних стратегічних моделей, які використовують основні українські банківські установи для масштабування своєї присутності на світовому фінансовому ринку (табл. 2.4.).

Таблиця 2.4.

Порівняльний аналіз стратегічних моделей експансії банків України

Параметр	Цифрова експансія (Monobank)	Кореспондентська модель (ПриватБанк)	Інституційна синергія (Укресімбанк)
Форма присутності	Локальна ліцензія	Розгалужена мережа кореспондентських рахунків	Внутрішньо групова мережа (BNP Paribas)
Драйвер	Технологічна перевага (UX/UI) та міграція українців	Масштаб клієнтської бази та обсяг транзакцій	Капітал та стандарти групи BNP Paribas
Регуляторний бар'єр	Пряме ліцензування	Двосторонні угоди з іноземними банками	Регулювання на рівні материнської компанії в ЄС
Інвестиції	Маркетинг і статутний капітал	Операційні витрати та підтримка SWIFT/SEPA	В межах існуючої інфраструктури групи
Контроль клієнтів	Через власний мобільний додаток	Через екосистему платіжних систем	Через розподіл клієнтів

Джерело: складено автором

Показовим прикладом є кейс Monobank – першого масштабного українського необанку. Станом на 2025 рік клієнтська база Monobank перевищує 8,5 млн користувачів, а частка банку на ринку карткових розрахунків серед фізичних осіб оцінюється у 18-20 %. Високий рівень цифровізації, мінімізація операційних витрат та відсутність фізичної мережі відділень створюють сприятливі умови для виходу на іноземні ринки без класичної банківської інфраструктури. Стратегія експансії Monobank передбачала запуск окремого бренду Stereo на польському ринку. Підхід банку відповідає міжнародній практиці, коли фінтех-проекти виходять на нову стадію розвитку під локалізованим брендом з урахуванням специфіки регуляторного середовища. Польський ринок характеризується високою конкуренцією: понад 30 банківських установ, розвинений сегмент цифрових банків (mBank, ING Bank Slaski),

а також жорсткий нагляд з боку Комісії фінансового нагляду Польщі (KNF). Для отримання банківської ліцензії в Польщі мінімальний розмір статутного капіталу становить еквівалент 5 млн євро, однак реальні вимоги до достатності капіталу та ліквідності значно перевищують цей поріг.

Проект Stereo зіштовхнувся з необхідністю проходження складних процедур комплаєнсу, підтвердження джерел капіталу, локалізації IT-інфраструктури та виконання вимог щодо кібербезпеки. Додатковим фактором ризику виступав воєнний конфлікт України, що впливає на оцінку надійності засновників. У результаті, запуск повноцінного банківського продукту було відкладено. Цей випадок показує, що навіть повністю цифрова модель не усуває інституційних бар'єрів входу на ринок ЄС [35].

Іншу модель міжнародної інтеграції демонструє ПриватБанк. Історично банк мав дочірні структури в Латвії та на Кіпрі. Однак після 2022 року ця стратегія була переглянута вищим керівництвом. Станом на 2025 рік ПриватБанк обслуговує понад 18 млн клієнтів, емітував більше 25 млн платіжних карток та забезпечує близько 40% усіх безготівкових операцій в країні. Його міжнародна присутність реалізується через кореспондентські рахунки у провідних банках світу таких як, JPMorgan Chase Bank та Deutsche Bank AG. Ця модель дозволяє здійснювати операції у понад 100 валютах без створення власних дочірніх структур. У 2025 році частка транскордонних операцій у загальному обсязі карткових платежів ПриватБанку перевищила 27%. Додатково банк розширив співпрацю з Міжнародною фінансовою корпорацією, уклавши угоди на 120 млн дол. США щодо розподілу ризиків і торговельного фінансування. Таким чином, ПриватБанк обрав модель непрямої інтеграції. Тобто, замість створення філій у ЄС банк посилює кореспондентську мережу та використовує гарантійні механізми міжнародних фінансових організацій [33].

Третю практичну модель експансії демонструє Укрексімбанк, який входить до складу французької групи BNP Paribas. На відміну від Monobank і ПриватБанку, Укрексімбанк не здійснює самостійної експансії за кордон, а є учасником глобальної мережі материнської компанії, яка представлена у понад 60 країнах світу. Активи BNP Paribas перевищують 2,6 трлн євро, що забезпечує доступ до дешевших ресурсів,

глобальних платіжних систем та міжнародних контрагентів. Через внутрішні механізми український підрозділ обслуговує експортно-імпортні операції корпоративних клієнтів, використовуючи інфраструктуру групи [34].

Перехід від загальних моделей експансії до конкретних регіонів базується на принципі «географічної концентрації капіталу», яку можна розгляну нижче (табл. 2.5.).

Таблиця 2.5.

Географічна структура та рівень проникнення за регіонами

Регіональний сегмент	Пріоритетні країни	Рівень проникнення	Роль банків України	Фактори вибору
Центральна Європа	Польща, Чехія, Словаччина	75-80%	Хаб для роздрібних платежів та мікрокредитування	Міграційна база, тісні торговельні відносини
Західна Європа	Німеччина, Австрія	40-50%	Соціальні виплати та інвестиційні продукти	Висока купівельна спроможність, попит на digital
Південна Європа	Італія, Іспанія	30-40%	Канал для класичних грошових переказів	Географічне розташування
Балтійський регіон	Литва, Латвія, Естонія	65%	Регуляторна можливість отримання ЕМІ-ліцензій	Ліберальне фінтех-законодавство, цифровізація
Країни Азії	Індонезія, Казахстан, Таїланд	20-30%	ІТ-франшиза або партнерство	Низька конкуренція у сегменті мобільного банкінгу

Джерело: складено автором на основі [37]

У 2022-2023 роках вихід на іноземні ринки мав характер стихійної релокації, то у 2024-2025 роках перетворюється на експансію в країни з найбільшою концентрацією українського капіталу та активних споживачів. Основним фактором при виборі регіону є не лише кількість мігрантів, а й рівень цифровізації місцевої економіки та простота регуляторного входу для українських банківських установ.

Динаміка експансії демонструє перехід від кількісного накопичення активів до якісної «глибокої локалізації». Українська спільнота активно конкурують за місцевого європейського споживача, що потребує повної відповідності директивам

PSD2/PSD3 та стандартам захисту даних GDPR. Основними бар'єрами залишаються суверенний ризик держави та тривалі терміни ліцензування (12–24 місяці). Проте нормативно-правова база України вже на 80% гармонізована з нормами ЄС, а повна адаптація до кінця 2027 року відкриє шлях до «паспортизації» послуг. На рисунку 2.9. наведена частка основних чинників вибору юрисдикції, яку варто розглянути.

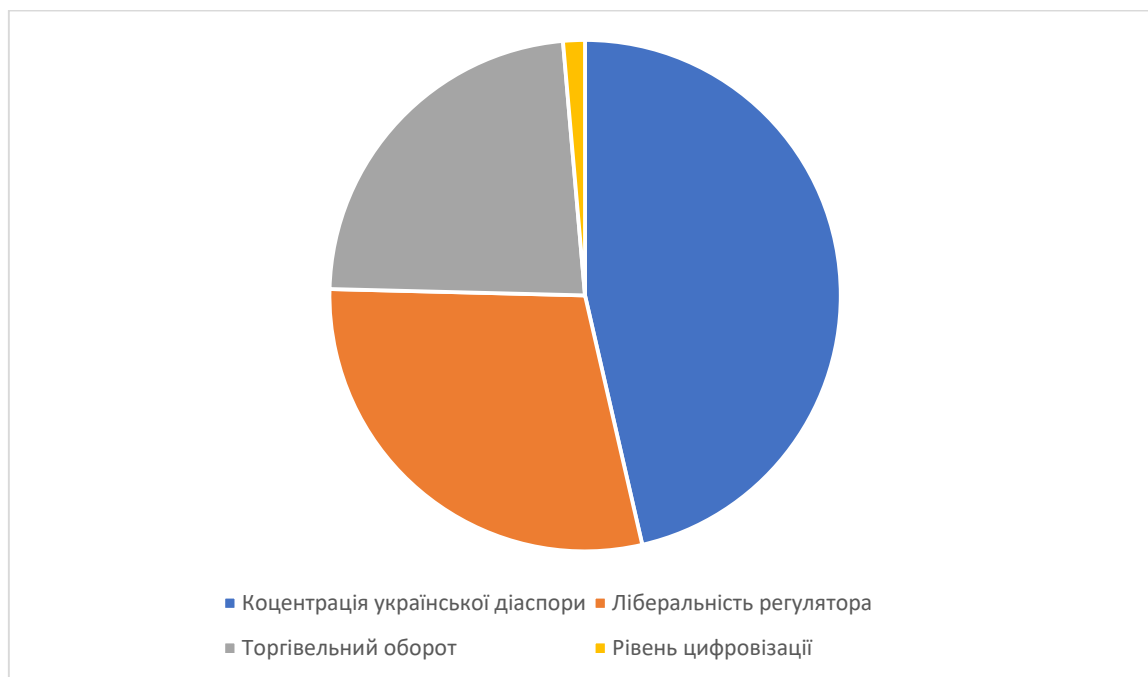

Рис. 2.9. Регуляторні та макроекономічні чинники вибору юрисдикцій

Джерело: складено автором

Перспективні напрями включають не лише ЄС, а й ринки Казахстану та Узбекистану, де високий темп цифровізації створює сприятливе середовище для українського досвіду. Міжнародна експансія банків України трансформувалася в багатовекторну стратегію. Основою якої є технологічна перевага, що стає ключовим інструментом подолання інституційних бар'єрів. Остаточна інтеграція в єдиний фінансовий простір Європейського Союзу дозволить українському банківському капіталу стати повноцінним гравцем транснаціональних груп, забезпечуючи сталий експорт фінансових інновацій [37].

Висновки до розділу 2

Проведений у другому розділі аналіз сучасного стану інтеграції банків України у міжнародний фінансовий простір, оцінка їх експортного потенціалу та дослідження стратегічних напрямів міжнародної експансії дозволяють зробити узагальнення щодо ключових тенденцій розвитку національної банківської системи в умовах глобалізації, цифрової трансформації фінансових послуг та воєнних викликів. Отримані результати свідчать, що банківський сектор України поступово трансформується у більш стійку та інституційно інтегровану систему, орієнтовану на міжнародні стандарти регулювання та розширення участі у світовому фінансовому середовищі.

Інтеграція українських банків у глобальний фінансовий простір відбувається на основі поєднання регуляторних, інституційних та технологічних змін. Ключову роль у цьому процесі відіграє гармонізація національного законодавства з нормами Європейського Союзу та імплементація стандартів Базельського комітету з банківського нагляду. Результати самооцінки НБУ свідчать, що рівень еквівалентності українського фінансового регулювання стандартам ЄС зріс із приблизно 50% до повномасштабного вторгнення до 78% у 2025–2026 роках. Така динаміка підтверджує системність реформ у банківському секторі та послідовність інтеграційного курсу держави навіть у складних макроекономічних умовах. Структурний аналіз банківської системи показав суттєві зміни у кількісних та якісних характеристиках її функціонування. Упродовж 2015–2026 років загальна кількість діючих банків скоротилася у 2,5 рази зі 163 до 61 установи. Водночас кількість банків зі 100% іноземним капіталом залишилася стабільною на рівні 19 установ, що свідчить про збереження довіри міжнародних інвесторів до українського фінансового ринку.

Додатковим підтвердженням інтеграційних процесів є динаміка індексу фінансової глобалізації, яка демонструє поступове розширення участі України у міжнародних фінансових потоках. Посилення взаємозв'язків із глобальними фінансовими інститутами відбувається також через активну співпрацю з міжнародними організаціями, серед яких провідну роль відіграють Міжнародний

валютний фонд, Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та Європейський інвестиційний банк. Зокрема, програма розширеного фінансування МВФ передбачає надання Україні фінансової підтримки обсягом понад 15 млрд доларів США, що спрямовується на стабілізацію фінансової системи та підтримку структурних реформ.

Важливим напрямом інтеграції банківської системи України до світового фінансового простору є модернізація платіжної інфраструктури. Запровадження міжнародного стандарту ISO 20022 у системі електронних платежів Національного банку України дозволило підвищити ефективність міжбанківських розрахунків, уніфікувати платіжні повідомлення та розширити можливості обробки транскордонних платежів. Станом на початок 2023 року в Україні функціонувало понад 50 платіжних систем, створених як резидентами, так і нерезидентами, що свідчить про зростання конкуренції та відкритості фінансового ринку.

Оцінка експортного потенціалу банківської системи України показала, що попри складні економічні умови фінансовий сектор демонструє здатність до адаптації та підтримує активну участь у міжнародних фінансових операціях. Загальний обсяг активів комерційних банків зріс із 1,49 трлн грн у 2020 році до понад 4 трлн грн станом на початок 2026 року, що свідчить про суттєве розширення ресурсної бази банківської системи. При цьому обсяг валютних активів збільшився з 491 млрд доларів у еквіваленті у 2020 році до понад 1 трлн доларів у 2026 році. Водночас їх частка у структурі активів поступово зменшилася з 32,9% до 25,4%, що відображає поступову стабілізацію валютного сегмента та зниження залежності банківської системи від зовнішніх фінансових потоків.

Аналіз динаміки експорту фінансових послуг також демонструє позитивну тенденцію розвитку. Якщо у 2020 році обсяг експорту фінансових послуг становив близько 130 млн доларів США, то у 2025 році цей показник зріс до 361 млн доларів, що свідчить про збільшення міжнародної активності банківського сектору. Основними джерелами таких доходів виступають комісійні операції, транскордонні платежі, документарні операції та послуги з обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємств.

Елементом міжнародної інтеграції банківського сектору є розвиток транскордонних платіжних операцій. У 2025 році обсяг операцій із використанням платіжних карток українських банків за кордоном перевищив 354 млрд грн, а кількість транзакцій становила понад 370 млн операцій. При цьому близько 62% таких платежів припадало на країни Європейського Союзу, що свідчить про високу концентрацію фінансових потоків на європейському напрямі.

Проведений аналіз дозволив виокремити основні моделі міжнародної експансії українських банків. Серед них можна виділити цифрову модель, яка передбачає надання фінансових послуг за кордоном через онлайн-платформи без створення фізичної мережі відділень; кореспондентську модель, що базується на використанні розгалуженої мережі рахунків у міжнародних банках; а також модель інтеграції у міжнародні банківські групи. Кожна з цих моделей характеризується різним рівнем регуляторного навантаження, потребами у капітальних інвестиціях та масштабом міжнародної присутності.

Географічний аналіз експансії свідчить, що основним напрямом міжнародної діяльності українських банків залишаються країни Європейського Союзу, зокрема Польща, Німеччина, Чехія та Італія. Це зумовлено високою концентрацією української міграції, активними торговельними зв'язками та значним попитом на транскордонні фінансові послуги. Водночас перспективними напрямками для подальшого розвитку можуть стати країни Балтії та Центральної Азії, де спостерігається швидке зростання цифрових фінансових сервісів.

Банківська система України дійсно перебуває на етапі структурної модернізації та поступової інтеграції до глобального фінансового простору. Подальший розвиток міжнародної діяльності українських банків значною мірою залежатиме від завершення процесу гармонізації фінансового законодавства з нормами Європейського Союзу, стабілізації макроекономічного середовища та активного впровадження цифрових фінансових технологій. У довгостроковій перспективі це сприятиме формуванню конкурентоспроможної банківської системи, здатної ефективно функціонувати як на національному, так і на міжнародному рівні.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ БАНКІВ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР

3.1 Інтеграція в єдину зону платежів у євро (SEPA) як ключовий інструмент виходу на ринок ЄС

Інтеграція в єдину зону здійснення банківських європлатежів (SEPA) розглядається як системно важливий етап української банківської спільноти до входження в європейський фінансовий простір. В умовах глобалізації доступ до платіжного стандарту SEPA, яким користуються понад 500 мільйонів громадян і компаній у 42 країнах Європи, вважається стратегічним чинником виходу банків України на ринок Європейського Союзу.

Зона SEPA (Single Euro Payment Area) – модернізована інфраструктура транскордонних розрахунків, яка забезпечує високу ефективність та оперативність проведення банківських операцій між державами-учасницями. Основні ознаки та переваги функціонування в межах зони SEPA систематизовано на рис. 3.1.

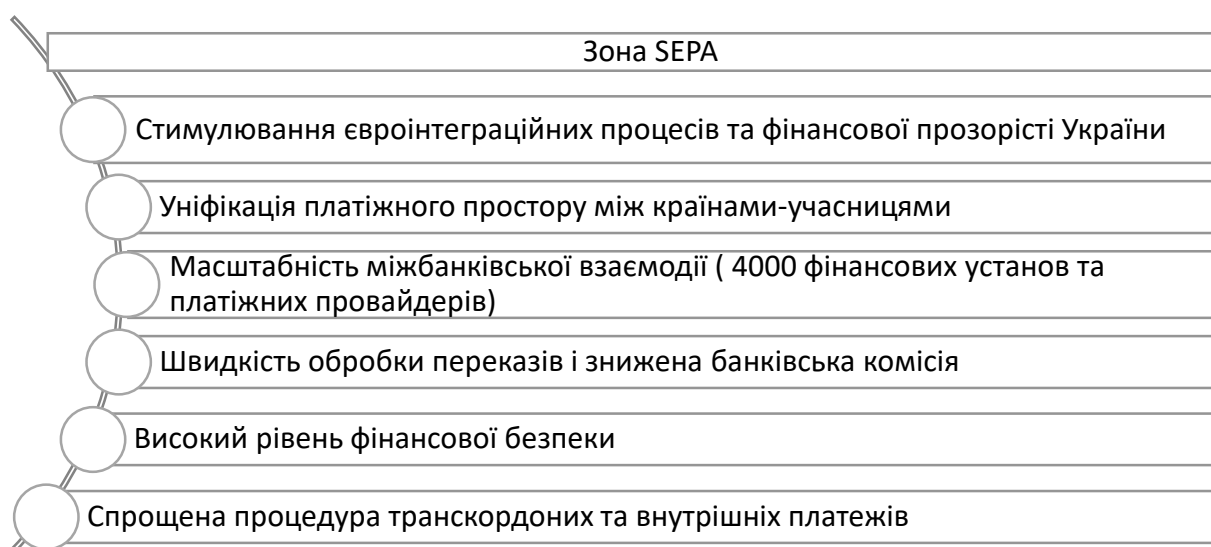

Рис. 3.1 Основні ознаки та переваги зони SEPA

Джерело: складено автором на основі [38]

Впровадження стандартів SEPA для України дасть змогу реформувати «традиційні» транскордонні розрахунки. Актуальний стан взаємодії з європейськими

контрагентами характеризується значними операційними витратами, де відправник змушений сплачувати подвійну комісію (банку-резиденту та іноземній установі). Це в сукупності становить 0,7-1,5% від суми платежу з додатковим фіксованим збором у розмірі 15-25 євро. Впровадження стандартів єдиної зони платежів дозволить диверсифікувати тарифну політику, знизити вартість онлайн-банкінгу до рівня 0-5 євро або забезпечити повну відсутність комісій при отриманні коштів.

Суттєві зміни відбудуться також в часовому регламенті проведення операцій. Чинна процедура передбачає затримку грошових переказів від 1 до 7 робочих днів, то інтеграція в SEPA гарантує виконання стандартного платежу протягом однієї доби. Додаткове впровадження протоколів миттєвих переказів SEPA Instant Credit Transfers або SCT Inst скорочує час транзакції до 10 секунд [38].

Окрім фінансової та часової різниці, перехід до зони SEPA забезпечить спрощення системи клірингового процесу. Тобто, процедура проведення безготівкових розрахунків між країнами, банківськими установами за товари чи послуги стане більш доступною та спрощеною. Заповнення складних реквізитів, що включають адреси та специфічні коди, спрощена система передбачає використання виключно міжнародного номера банківського рахунку (IBAN). Простота та зручність користування фінансовими послугами мінімізує ризики операційних помилок, забезпечуючи надійність і прозорість розрахунків на міжнародному рівні.

За попередньою оцінкою Міністерства фінансів України, вступ до SEPA забезпечить сукупну річну економію на міжнародних переказах у розмірі 70–100 млн євро. Це досягається переважно за рахунок зниження комісійної винагороди та оптимізації кореспондентських шляхів проходження капіталу. Для сектору малого та середнього бізнесу (МСБ), який є головним вектором зовнішньоекономічної діяльності, вигоди від впровадження стандартів SEPA мають виражений характер. Для кожного з приблизно 120 тисяч суб'єктів МСБ, що здійснюють регулярні експортні операції з контрагентами з ЄС, прогнозоване зниження операційних витрат становитиме близько 4 тис. євро на рік. Очікується, що протягом першого року після повноцінного запуску SEPA-переказів приріст реального ВВП становитиме додаткові 0,3%

Процедура набуття статусу учасника в Єдиній зоні платежів у євро вимагає від країни-кандидата суворого дотримання встановлених критеріїв, які регламентуються Європейською платіжною радою. Однією з передумов вступу до SEPA є гармонізація національного законодавства з відповідними директивами та регламентами ЄС. Країна-кандидат повинна забезпечити функціонування правових механізмів щодо боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму (AML/CFT), що відповідають стандартам FATF, а також перехід банківської системи на міжнародні стандарти IBAN (ISO 13616) та ISO 20022 [39].

Протягом 2023-2024 років Національний банк України успішно запровадив стандарти IBAN (ISO 13616) та ISO 20022. Це стало першим кроком у забезпеченні сумісності з європейською платіжною інфраструктурою. В кінці 2025 року уряд НБУ ухвалив проєкт закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідності актам права Європейського Союзу та відповідним критеріям, встановленим Європейською платіжною радою, з метою приєднання України до Єдиної зони платежів у євро (SEPA)» та пакет проєктів відповідних змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу, Цивільного кодексу. Наразі законодавчі ініціативи опрацьовуються у профільних комітетах парламенту. Основний фокус цих змін було спрямовано на:

1. Створення Реєстру рахунків та індивідуальних банківських сейфів фізичних осіб за адмініструванням ДПС, до якого буду вноситися відомості: про банківські рахунки, про власників рахунків та про установи;
2. Створення Реєстру кінцевих бенефіціарних власників трастів або інших подібних правових утворень за адмініструванням ДПС;
3. Посилення перевірки кінцевих бенефіціарних власників та покарання за неправдиві дані;
4. Введення дієвих санкцій за порушення правил фінансового моніторингу згідно з вимогами ЄС;
5. Створення системи викривачів порушень у фінмоніторингу та їх захист;
6. Розширення списку тих, хто звітує про підозрілі операції;

7. Недопущення злочинців та їх спільників до управління суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

У 2026 році набирає чинності оновлене європейське законодавство у сфері AML/CFT. Стандарти AML/CFT вводять єдині норми, що уніфікують вимоги для суб'єктів первинного фінансового моніторингу у всіх країнах-членах ЄС. Це включає належну перевірку, вимоги до внутрішньої політики, звітування, вимоги до збереження та передачу даних тощо.

Ще одним стратегічним напрямом до якого готується Україна – впровадження стандартів PSD2 та розвиток Open Banking. Дана концепція передбачає перехід до децентралізованої моделі управління фінансовими даними, де право власності та контроль над інформацією належать безпосередньо клієнту. Це створює умови для регламентованої взаємодії між традиційними банківськими установами та суб'єктами фінансових технологій (FinTech) у єдиному цифровому середовищі.

Open Banking дозволяє об'єднати рахунки з кількох банків в одному застосунку. Клієнт може надати офіційний доступ до інформації про баланси й операції без передачі логінів чи паролів із можливістю відкликати дозвіл у будь-який момент. Ринок кредитів і депозитів фактично перетвориться на фінансовий маркетплейс. Це означає, що споживач не буде здійснювати пошук пропозицій на різних сайтах, має можливість порівняти умови на одній платформі та одразу подати заявку. У такій моделі проявляється конкурентоспроможність банків у залученні клієнта, пропонуючи вигідніші умови.

З появою мобільного банкінгу з'являються різноманітні інструменти для детального аналізу доходів та витрат. В застосунку автоматично структурують доходи та витрати з різних карток і допомагають оптимізувати бюджет. Завдяки PSD2 цей процес стає офіційним і безпечним. Перевага PSD2 – це прямі перекази з рахунку без карткових посередників, що зменшує комісії та пришвидшує операції.

Паралельно з технологічною перебудовою, наступним напрямом розвитку є імплементація стандартів ESG (Environmental, Social, and Governance). Як зазначає С. Мамедов, впровадження принципів ESG трансформувалося з інструменту формування іміджу в обов'язковій взаємодії з міжнародними фінансовими

інституціями. На думку фахівця, даний процес у поєднанні з Open Banking спонукає вітчизняний банківський сектор до імплементації системних підходів у сфері ризик-менеджменту та стратегічного планування, формуючи цілісну та прозору модель інтеграції України до європейського фінансового простору [40].

3.2. Шляхи мінімізації ризиків та вдосконалення комплаєнс-процедур згідно зі стандартами FATF

Український банківський сектор з моменту проголошення незалежності країни постійно стикається постійною модернізацією: глобалізацією ринків капіталу та стрімкого впровадження процесів діджиталізації. На сьогоднішній час досягнення «фінансової гармонізації» є першочерговим питанням для забезпечення банківської стабільності. Забезпечення системної безпеки фінансової діяльності, законності та прозорості перебуває у прямій залежності від реалізації відповідних комплаєнс-процедур.

Першим вектором вдосконалення національного комплаєнсу є імплементація 40 рекомендацій FATF, які вважаються міжнародним еталоном сучасності у сфері протидії легалізації злочинних доходів та фінансування тероризму. FATF – міжурядовий орган, створений у 1989 році Міністрами юрисдикцій-членів FATF. Відповідно до мандату, FATF розробляє стандарти та сприяє ефективній імплементації правових, регуляторних та оперативних заходів боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення, та іншими загрозами цілісності фінансової системи.

Згідно з міжнародними стандартами, викладеними у Рекомендаціях FATF, держави зобов'язані імплементувати два комплексних правових механізмів протидії тероризму:

- Рекомендація 5 (криміналізація): країни повинні встановити кримінальну відповідальність за фінансування тероризму відповідно до Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму;
- Рекомендація 6 (цільові санкції): впровадження режиму негайного

реагування відповідно до Резолюцій Ради Безпеки ООН (зокрема 1267 та 1373 резолюції)..

Додатковими міжнародними документами є ратифіковані Верховною Радою України: Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму та Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму. Ці нормативні акти вказують на необхідність зміцнювати міжнародне співробітництво між державами у питанні розробки ефективних заходів по протидії фінансування тероризму, а також боротьбі з ним шляхом переслідування та покарання осіб, що його вчиняють.

Важливо зауважити, що контроль за дотриманням цих стандартів здійснюється через механізм взаємних оцінювань (Mutual Evaluations). Результати цих оцінок безпосередньо впливають на міжнародний кредитний рейтинг країни та умови її залучення до глобальних ринків капіталу.

Таблиця 3.1.

Ключові вимоги FATF для банківських установ та їх реалізація

Вимога FATF	Зміст
Ризик-орієнтований підхід	Ідентифікація та оцінка ризиків ПБК/ФТ. Впровадження заходів, пропорційних ризику та унеможливлення використання банку злочинцями.
Належна перевірка (KYC/CDD)	Ідентифікація/верифікація клієнта та підтвердження особи на основі надійних джерел; встановлення кінцевих бенефіціарних власників (UBO); розуміння мети ділових відносин.
Моніторинг та звітність	Постійний моніторинг операцій та подання звітів про підозрілі угоди (Suspicious Transaction Reports) до органів фінансової розвідки.
Кореспондентські відносини	Особливі вимоги до встановлення відносин з банками-кореспондентами для запобігання використанню установ у схемах відмивання коштів.
Переказ коштів (Wire Transfers)	Вимога «Travel Rule» - це супроводження кожного переказу інформацією про відправника та отримувача.
Віртуальні активи	Застосування стандартів FATF при роботі з віртуальними активами та взаємодія з постачальниками послуг у цій сфері (VASP).

Джерело: складено автором на основі [41]

Неналежна імплементація рекомендацій створює ризик потрапляння юрисдикції до «сірого» та «чорного» списку FATF, що фактично означає посилений моніторинг з боку міжнародної спільноти та потенційні обмеження у транскордонних розрахунках. Для банківського сектору практична реалізація стандартів FATF трансформується у конкретні операційні вимоги, що наведені нижче у табл. 3.1. [41]

Практична реалізація міжнародних стандартів у національному законодавстві ґрунтується на положеннях Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдження зброї масового знищення». Відповідно до цього закону, в країні впроваджено систему дворівневого фінансового моніторингу, де особлива увага приділяється операціям, що перевищують встановлені порогові значення [42].

Обов'язковому фінансовому моніторингу підлягають зарахування готівкових коштів на рахунки фізичних осіб на суму понад 400 тис. грн або (менших сум якщо вони виглядають підозрілими) та ненадання документів про джерела походження на запит банку. Якщо клієнт не надасть на вимогу банку документи або відомості, необхідні для встановлення джерел походження таких коштів, видаткові операції з цього рахунку будуть обмежені або розірвання ділових відносин з контрагентом. У такому випадку з коштами на рахунку можна буде здійснювати лише фінансові операції на підтримку Збройних Сил України, із зарахування коштів на рахунки ЗСУ та спеціальний рахунок, відкритий Національним банком, на благодійну допомогу на рахунок Міністерства соціальної політики України, відкритий Національним банком, а також на придбання облігацій внутрішньої державної позики «Військові облігації» [43, 44].

Національний Банк України з метою детінізації економіки та забезпечення стабільності фінансової системи впроваджує обмеження на операції зняття коштів національної та іноземної валютах. Згідно постанови НБУ №18 встановлено ліміт на зняття готівки в межах 100 000 гривень/в еквіваленті відповідної валюти на добу (з урахуванням особливостей воєнного стану), що стимулює перехід до безготівкових платежів та спрощує контроль за прозорістю фінансових потоків.

Незважаючи на значний прогрес у формуванні нормативної бази та

впровадженні практичних інструментів моніторингу, процес формування ефективної комплаєнс-системи в Україні супроводжується низкою системних перешкод. Аналіз поточного стану фінансового сектору дозволяє виділити такі виклики:

1. Нормативно-правова невідповідність;
2. Технологічний розрив;
3. Фінансові обмеження МСБ;
4. Фрагментарність інформаційної взаємодії.

Для нівелювання вищезазначених викликів основним елементом сучасних комплаєнс-процедур має стати перехід від традиційного дотримання інструкцій до повноцінного ризик-орієнтованого підходу. Це передбачає глибокий аналіз портфеля клієнта для виявлення підозрілої риси поведінки та класифікацію контрагентів за рівнями ризику (низький, середній, високий), що дозволяє зосередити ресурси на найбільш вразливих ділянках, зокрема на моніторингу операцій політично значущих осіб (PEPs) та осіб що з ними пов'язаними. А географічний ризик-менеджмент та секторальний аналіз у сферах віртуальних активів і трастових послуг забезпечують захист фінансової системи від зовнішніх загроз.

Технологічна модернізація комплаєнсу потребує інтеграції інструментів RegTech та SupTech, де використання штучного інтелекту забезпечує поглиблений моніторинг транзакцій у реальному часі, що є важливим для функціонування систем миттєвих платежів. Водночас технології Big Data та автоматизований скринінг КУВ дозволяють здійснювати верифікацію кінцевих бенефіціарних власників через державні та міжнародні реєстри, що є відносно новою процедурою у світі запобігання шахрайству. Окремим напрямом розвитку виступає блокчейн-аналітика, яка дозволяє відстежувати походження криптовалютних коштів згідно з вимогами FATF щодо правил переказу інформації про учасників транзакцій [45].

3.3. Прогноз розвитку банківської системи України в період післявоєнного відновлення та напрями реалізації стратегій

Банківський ринок зазнав кардинальних змін впродовж останніх років. За

встановлений період він перетворився з традиційної моделі корпоративного бізнесу до самостійної банківської екосистеми. Процеси трансформації зумовлені новими викликами, що стимулюють зростання діджитал-операцій та формують попит на цифрові продукти у фінансовому середовищі. Відновлення національної економіки після наслідків воєнних дій зумовлює розгляд банківського сектору як системно важливого інструменту зміцнення макроекономічного середовища. Пріоритетним напрямом є схвалення інноваційних стратегій, які дозволяють мінімізувати системні ризики та створювати сприятливі умови для сталого розвитку шляхом поєднання інноваційних рішень та державного протекціонізму.

Відповідно до положень Зеленої книги з розвитку регуляторних технологій на фінансовому ринку України ключову роль для держави відіграє ефективна цифрова фінансова екосистема. Даний документ репрезентує стратегічну візію Національного Банку України щодо імплементації та розвитку регуляторних та наглядових технологій (RegTech, SupTech). Візія НБУ включає розвиток регтех-ринку, який базується на моделі інклюзивної взаємодії, де кардинально змінюються як внутрішні процеси фінансових установ, так і споживча поведінка їхніх клієнтів. [46].

Розвиток RegTech та SupTech зумовлена стрімкою цифровізацією у фінансовій спільноті. Цифровізація фінансових продуктів, зростання швидкості транзакцій та збільшення обсягів даних роблять традиційні методи контролю малоефективними. В такому випадку RegTech є необхідною умовою для підтримки конкурентоспроможності національного банківського ринку. Саме тому Стратегія Національного банку та Стратегія розвитку фінансового сектору України визначають посилення комунікації з учасниками ринку як пріоритетне завдання. Публікація «Зеленої книги» та актуалізація позицій регулятора свідчать про готовність до прозорого діалогу, спрямованого на формування єдиного бачення цифрового майбутнього фінансової системи [47].

Розробка інноваційної стратегії потребує комплексного підходу, що передбачає інтеграцію економічно-технологічних параметрів із розбудовою інституційного фундаменту. Ефективність обраного вектору розвитку залежить не лише від обсягів капіталізації, а й від здатності банківських інституцій до самореалізації (рис.3.2).

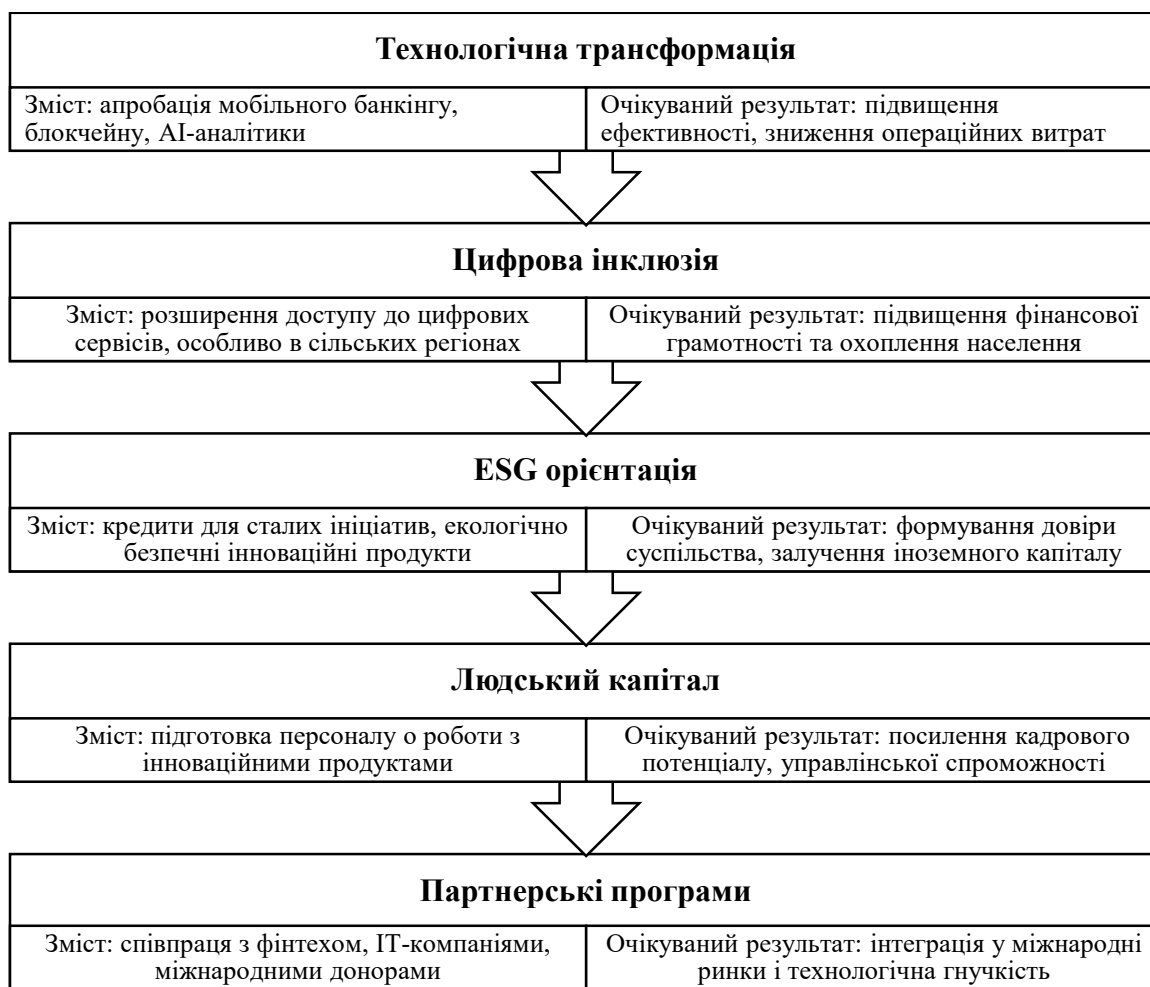

Рис. 3.2. Стратегічні напрями інноваційного розвитку банківського сектору України у післявоєнний період

Джерело: складено автором на основі [48]

Практичне призначення банківських установ в період післявоєнного відновлення виходить за межі класичного кредитування чи управління вкладками фізичних осіб. Сучасні банки повинні бути інструментом мобілізації внутрішніх ресурсів, каналом залучення міжнародних інвестицій та рушієм економічного відновлення. Для цього потрібно створювати інноваційно спроможні структури, які здатні швидко реагувати на зміни, будувати довгострокові відносини з партнерами і сприяти сталому розвитку національної економіки. А також важливим компонентом є налагодження взаємодії банків з урядом, міжнародними фінансовими організаціями та суспільством.

З урахуванням поточних викликів та міжнародних фінансових трансформацій сформовано ключові цілі, реалізація яких сприятиме зміцненню банківського сектора

України та сталого розвитку економіки (табл. 3.2.).

Таблиця 3.2.

Перспективи розвитку банківської діяльності України

Перспективні цілі	Інструменти реалізації
Зміцнення фінансової стійкості банків	– підвищення нормативів капіталу; – ефективне управління ризиками, удосконалення наглядової політики.
Розширення доступу до банківських послуг	– розвиток цифрових банківських сервісів; – підтримка фінансової інклюзії, розширення мережі установ.
Підвищення рівня довіри до банківської системи	– посилення прозорості звітності; – посилення відповідальності банків, захист прав вкладників
Сприяння кредитуванню реального сектору економіки	– створення стимулів для кредитування МСБ; – зниження процентних ставок.
Інтеграція до європейського фінансового простору	– гармонізація регуляторної бази з нормами ЄС; – виконання вимог Базельських угод.
Розвиток інноваційних фінансових технологій	– підтримка стартапів; – партнерства банків з ІТ-компаніями.

Джерело: складено автором на основі [49]

Запропоновані перспективні цілі охоплюють основні напрями реформування банківської системи: зміцнення капіталу, зниження ризиків та інтенсивність імплементації технологічного оновлення.

Трансформація банківського сектору України в межах післявоєнного відновлення переходить у напрям глобальної конкурентоспроможності. Сучасна модель банку остаточно еволюціонує від закритого корпоративного бізнесу до відкритої цифрової екосистеми (ESG-орієнтація). Ця модель базується на технологічній інноваційності, інституційній стійкості та соціальній відповідальності. Враховуючи курс на євроінтеграцію та гармонізацію з нормами ЄС, банки трансформуються у провідників «зеленого» відновлення (Green Recovery). Це означає, що фінансові установи спрямовують інвестиції у сталі проекти, формуючи нову етику бізнесу та зміцнюючи довіру іноземних інвесторів.

Перспективний прогноз розвитку банківської діяльності України нерозривно пов'язаний із впровадженням концепції Open Banking та перспективою цифрової валюти Національного банку України – е-гривні. В цьому випадку технології RegTech і SupTech виступають гарантами безпеки та надійності. Вони дозволяють

автоматизувати складні процеси комплаєнсу та нагляду, забезпечувати високу операційну ефективність [49].

Висновки до розділу 3

Сучасна трансформація банківської системи України в умовах післявоєнного відновлення переходить у вимір глобальної конкурентоспроможності. Ключовим етапом на шляху до європейського фінансового простору постає інтеграція до Єдиної зони платежів у євро (SEPA). Цей крок виходить далеко за межі технічної оптимізації розрахунків, стаючи стратегічним інструментом виходу українських банків на ринок ЄС. Впровадження стандартів SEPA обіцяє радикальну диверсифікацію тарифної політики: за попередніми оцінками, сукупна річна економія на міжнародних переказах може сягнути 100 млн євро, що стане потужним стимулом для малого та середнього бізнесу, який інтегрується у європейські ланцюги доданої вартості.

Паралельно з платіжною інтеграцією, безальтернативною умовою збереження довіри глобальних ринків капіталу є гармонізація національного комплаєнсу з міжнародними стандартами FATF. В умовах цифровізації традиційні методи контролю втрачають ефективність, тому банківський сектор вимушений переходити до глибокого ризик-орієнтованого підходу. Це передбачає не лише криміналізацію фінансування протиправної діяльності, а й розбудову прозорих механізмів верифікації бенефіціарного володіння та запровадження цільових санкційних режимів. Реалізація цих вимог трансформується у конкретні операційні стандарти, такі як «Travel Rule» для переказів та блокчейн-аналітика для віртуальних активів, що в сукупності формує репутаційний щит української фінансової системи.

Фундаментальні зміни ландшафту фінансових послуг зумовлюються імплементацією концепції Open Banking та стандартів PSD2. Перехід до децентралізованої моделі управління даними, де контроль над інформацією належить безпосередньо клієнту, створює умови для формування прозорих фінансових маркетплейсів. У такій системі традиційні банки та фінтех-компанії змагаються за користувача в єдиному цифровому середовищі, що стимулює інноваційну активність та підвищує якість фінансової інклюзії. Це логічно доповнюється впровадженням регуляторних та наглядових технологій (RegTech і SupTech), які дозволяють

автоматизувати складні процеси моніторингу, забезпечуючи високу операційну ефективність та мінімізуючи людський чинник у сфері нагляду.

У прогностному вимірі банківська система України еволюціонує до формату відкритої цифрової екосистеми, що базується на принципах ESG-орієнтації. Враховуючи євроінтеграційний курс, фінансові установи стають провідниками «зеленого» відновлення (Green Recovery), спрямовуючи капітал у сталі та енергоефективні проєкти. Особливого значення у довгостроковій перспективі набуває розгортання цифрової валюти центрального банку (е-гривні), яка має зміцнити монетарний суверенітет та забезпечити максимальну прозорість грошового обігу.

Майбутнє українського банкінгу включає технологічну досконалість, беззаперечне дотримання міжнародних стандартів прозорості та соціальної відповідальності. Створення інноваційно спроможних структур, здатних швидко адаптуватись до змін та будувати довгострокові відносини з міжнародними партнерами, є головною передумовою перетворення банківського сектору на драйвер загальнонаціонального економічного відродження. Саме така багатовекторна стратегія дозволить Україні не лише відновити втрачений потенціал, а й посісти гідне місце у глобальній банківській екосистемі.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі узагальнено теоретичні основи, методичні підходи та практичні аспекти формування стратегій виходу банків України на міжнародні ринки в умовах глобалізації. Глобалізація – це об’єктивний та закономірний процес, який здійснює трансформацію світового фінансового простору в єдину взаємозалежну систему. Ці процеси виступають як наслідок фінансової революції, основний зміст якої зводиться до розширення впливу міжнародних фінансових інститутів та формуванні наднаціональних механізмів регулювання. Глобалізаційні процеси впливають на формування міжнародної торгівлі товарами й послугами, включаючи фінансові операції, руху капіталу та інвестицій і переміщенню робочої сили. Визначено, що фінансова глобалізація впливає на розвиток банківської діяльності через інтеграцію національних фінансових систем; міжнародне функціонування кредитного, валютного та фондового ринків; впровадження наднаціонального регулювання; регулювання та активізацію діяльності транснаціональних банків.

У першому розділі дослідження було розглянуто теоретичні та інституційні аспекти розвитку банків у глобальному середовищі. Узагальнено основні теоретичні моделі виходу комерційних банків на міжнародні ринки, серед яких модель Уппсали, еклектична парадигма Даннінга, модель Бартлетта і Гошала, діамантова модель М. Портера та CAGE-модель П. Гемавата, які дозволяють адаптувати стратегії вітчизняних банків до глобального фінансового середовища. Визначено, що міжнародна експансія банків потребує комплексного підходу та врахування регуляторних обмежень, конкурентних переваг та специфіки іноземних ринків. Вибір конкретної форми експансії, таких як створення дочірніх компаній, відкриття філій або формування стратегічних партнерств, залежить від прагнення банку до централізації управління, готовності до фінансових та операційних ризиків та до адаптації середовища приймаючої країни.

Проаналізовано нормативно-правове регулювання міжнародної діяльності банків, яке базується на поєднанні міжнародних стандартів Базельського комітету, вимог FATF та національного законодавства. Також з’ясовано, що імплементація

міжнародних стандартів банківського нагляду є необхідною умовою забезпечення стабільного функціонування банківської установи, мінімізації системних ризиків та підвищення довіри міжнародних партнерів до українського банківського сектору. Окрему увагу приділено інституційним обмеженням міжнародної мобільності банківського капіталу. Рух банківського капіталу визначається сукупністю регуляторних, регіональних та внутрішньокорпоративних чинників, які одночасно забезпечують стабілізацію фінансової системи та можуть обмежувати масштаби міжнародної експансії банківських установ.

У другому розділі роботи проведено комплексний аналіз сучасного стану інтеграції українських банків у світовий фінансовий простір. Важливими етапами інтеграції стали вступ України до Світової організації торгівлі та підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, що сприяло довгостроковій співпраці та адаптації банківської системи до міжнародних норм та стандартів. Поглиблення інтеграційних процесів підтверджується прогресом у гармонізації фінансового регулювання з нормами Європейського Союзу, про що свідчить зростання рівня еквівалентності українського законодавства європейським стандартам становить 78%, тоді як до початку повномасштабної війни цей показник складав близько 50%.

Проаналізовано кількісну динаміку діючих банків України та участь банків з іноземним капіталом у структурі національного фінансового сектору. Визначено, що скорочення кількості банків супроводжується підвищенням рівня капіталізації, прозорості та якості банківських послуг. Присутність іноземного капіталу сприяє впровадженню сучасних підходів до ризик- та комплаєнс-менеджментах та корпоративного управління. Перехід з національної платіжної інфраструктури Національного банку України на міжнародний стандарт ISO 20022 забезпечило підвищення ефективності міжбанківських розрахунків та створило основу для подальшої інтеграції у SEPA.

Проведена оцінка експортного потенціалу та міжнародної діяльності, яка засвідчує що українські банки зберігають стійку міжнародну активність. Структурний аналіз банківської системи показав зміни у кількісних та якісних характеристиках її функціонування. Станом на 2026 рік кількість активних банків

зменшилася у 2,5 рази, з 163 до 61, порівняно з 2015 роком. Водночас кількість банків зі 100% іноземним капіталом залишилася стабільною на рівні 19 установ, що свідчить про збереження довіри міжнародних інвесторів до українського фінансового ринку.

Аналіз динаміки фінансових показників свідчить про поступове зниження частки валютних активів банків України до 25,4% у 2026 році, але це не перешкоджає активній інтеграції вітчизняного банкінгу у світову систему попри валютні обмеження. Особливу увагу заслуговує стрімке зростання експорту фінансових послуг, обсяг якого у 2025 році досяг 361 млн дол США, що на 231 млн дол США більше порівняно з 2020 роком. Таким чином, навіть в умовах воєнних ризиків сектор фінансових послуг зберігає експортну спроможність і демонструє стійку адаптацію до нових макроекономічних умов. Основними складовими експорту фінансових послуг залишаються комісійні доходи від транскордонних платежів, документарні операції, послуги з управління активами та обслуговування нерезидентів.

В роботі розглянуто три основні моделі міжнародної експансії на прикладі українських банків:

1. Цифрова модель (Monobank): орієнтація на ринки ЄС (зокрема Польщі) надання фінансових послуг за кордоном через онлайн-платформи без створення фізичної мережі відділень;
2. Кореспондентська модель (ПриватБанк): розвиток завдяки розгалуженій кореспондентській мережі у провідних світових банках, яка забезпечує з високу міжнародну активність клієнтів без відкриття дочірніх структур;
3. Інституційна синергія (Укрексімбанк): інтеграція у глобальну мережу материнської компанії, що забезпечує доступ до міжнародних платіжних систем, без здійснення самостійної експансії.

Географічний аналіз експансії свідчить, що основним напрямом міжнародної діяльності українських банків залишаються країни Європейського Союзу, зокрема Польща, Німеччина, Чехія та Італія. Це зумовлено високою концентрацією української міграції, активними торговельними зв'язками та значним попитом на транскордонні фінансові послуги. Водночас перспективними напрямками для

подальшого розвитку можуть стати країни Балтії та Центральної Азії, де спостерігається швидке зростання цифрових фінансових сервісів.

У третьому розділі роботи було визначено стратегічні напрями та перспективи інтеграції банків України у міжнародний фінансовий простір. Одним із ключових інструментів виходу українських банків на зовнішні ринки є впровадження стандартів SEPA, IBAN та забезпечення стабільного функціонування правових механізмів щодо боротьби з відмиванням коштів й фінансуванням тероризму (AML/CFT). Приєднання до SEPA сприятиме спрощенню міжнародних платежів, зниженню операційних витрат, підвищенню швидкості розрахунків та посиленню інтеграції українського банківського сектору до європейського фінансового простору. За попередніми оцінками, сукупна річна економія на міжнародних переказах може сягнути до 100 млн євро, що стане потужним стимулом для малого та середнього бізнесу, який інтегрується у європейський простір.

Паралельно з платіжною інтеграцією, наступним кроком зміцнення позицій української банківської системи є шляхи вдосконалення комплаєнс-процедур відповідно до стандартів FATF та напрями мінімізації ризиків міжнародної діяльності банків. Це передбачає не лише криміналізацію фінансування протиправної діяльності, а й розбудову прозорих механізмів верифікації бенефіціарного володіння та запровадження цільових санкційних режимів. Також впровадження регуляторних та наглядових технологій (RegTech і SupTech) дасть змогу автоматизувати складні процеси моніторингу, забезпечуючи високу операційну ефективність та мінімізуючи людський чинник у сфері нагляду.

У період післявоєнного відновлення банківська система України відіграватиме важливу роль у процесах залучення іноземних інвестицій та відновлення міжнародної фінансової співпраці. Перспективи міжнародної експансії українських банків пов'язані з ще глибшою цифровізацією банківських послуг, яка базується на принципах ESG-орієнтації; гармонізацією національного законодавства з міжнародними нормами та інтеграцією до глобального фінансового простору.

Узагальнюючи проведені дослідження, варто зазначити, що реалізація стратегій виходу банків України на міжнародні ринки в умовах глобалізації є

важливою передумовою підвищення конкурентоспроможності банківської системи. Для банківського сектору України в умовах воєнного стану та євроінтеграційного напрямку пріоритетною є кореспондентська стратегія з елементами цифрової експансії. Оскільки зважаючи на сьогоднішні обставини в країні більша частина клієнтської бази (фізичні особи та МСБ) мігрували до країн Європейського Союзу. Тож, першими ринками для розгляду подальшого розширення банківської діяльності є ринки Німеччини, Польщі та Чехії. Це підтверджується спробою Monobank запустити на польський ринок власний банківський продукт для біженців, а також розширенням кореспондентською мережею транскордонних операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 7.1.1. Сутність і роль глобалізації - Бібліотека BukLib.net. *Головна - Бібліотека BukLib.net*. URL: <https://buklib.net/books/33154/> (дата звернення: 24.12.2025).
2. Robertson R. *Globalization: social theory and global culture*. London : Sage, 1992
3. Albrow M. and Elizabeth King (eds.) *Globalization, Knowledge and Society*. London : Sage, 1990. 243 p
4. Тема 4. Глобальний контекст міжнародного економічного співробітництва. URL: <https://studfile.net/preview/7819571/> (дата звернення: 25.12.2025).
5. Шевченко С. О., Сидоренко Н. С., Липовська Н. А. *Глобалізація, євроінтеграція та сталий розвиток* : навч. посіб. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 344 с.
6. International Monetary Fund. *Globalization: Threat or Opportunity?* Washington, D.C. : IMF, 2023.
7. Бандурка О. М. *Гроші і кредит* : підручник. Львів : Магнолія 2006, 2014. 368с.
8. Д'яконова І. І. *Міжнародні фінанси* : підручник / за ред. М. І. Макаренка, І. І. Д'яконової. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 548 с.
9. Чуб О. О. *Банки в глобальній економіці* : монографія. Київ : КНЕУ, 2009. 340с.
10. Гаряга Л. О. Інтернаціоналізація банківської діяльності як риса сучасного розвитку світової фінансової системи. *Вісник Української академії банківської справи*. 2006. № 1. С. 81–86.
11. Yuzvovich, L., Knyazeva, E., Mokeeva, N., Avramenko, E. & Maramygin, M. (2016). Impact of Financial Globalization on Banking Risks. *American Journal of Applied Sciences*, 13(4), 391-399.
12. Actual Strategies for Businesses Penetrating Foreign Markets in the Modern Economy: Globalisation Aspect / I. Kormakova et al. *International Journal of Professional Business Review*. 2023. Vol. 8, no. 5. P. e02148. URL:

- <https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i5.2148> (date of access: 5.01.2026).
13. Болдуєва О.В. *Світова банківська індустрія* : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 77 с.
 14. Bank for International Settlements. *Bank for International Settlements*. URL: <https://www.bis.org/index.htm> (date of access: 06.01.2026).
 15. Документи Базельського комітету. *Державна служба фінансового моніторингу України*. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mizhnarodni-standarti/inshi-standarti/dokumenty-bazelskogo-komitetu.html> (дата звернення: 06.01.2026).
 16. *Галицький економічний вісник*. 2013. № 4 (43). С. 97–103
 17. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III : станом на 26 берез. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 07.01.2026).
 18. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення: 07.01.2026).
 19. Про споживче кредитування : Закон України від 15.11.2016 № 1734-VIII : станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text> (дата звернення: 08.01.2026).
 20. Сус Л., Овсійчук К. Оцінка впливу іноземного капіталу на діяльність банківської системи України в умовах сучасних викликів і загроз. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-89> (дата звернення: 09.01.2026).
 21. Назаренко Я. Я., Гуцалюк О. І. Інституційні засади формування ринку банківських послуг: світовий контекст. *Актуальні питання економічних наук*. 2026.

22. ІПС ЛІГА:ЗАКОН - система пошуку та моніторингу нормативно-правової бази. *LIGA 360*. URL: <https://ips.ligazakon.net/lawnews/doc/EN260015-nbu-zaprovadzhuye-vymohy-do-oprylyudnennya-bankamy-prudentsiynoyi-informatsiyi> (дата звернення: 10.01.2026).
23. Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі : Закон України від 10.04.2008 № 250-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250-17#Text> (дата звернення: 02.02.2026).
24. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода Україна від 27.06.2014 : станом на 14 жовт. 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 02.002.2026).
25. Дзюблюк О. В., Прийдун Л. М. Проблеми та перспективи адаптації положень Базель III в Україні. *Регіональний розвиток - основа розбудови української держави* : II Міжнар. науково-практ. конф. С. 92–97.
26. Startseite. *KOF Institut*. URL: <https://kof.ethz.ch/> (date of access: 06.02.2026).
27. Бабій В. Сучасний стан інтеграції банківської системи України у світовий фінансовий простір. *Перспективи розвитку банківської системи у глобальному фінансовому середовищі* : Всеукр. наук. Інтернет-конф., м. Тернопіль. С. 70–72.
28. Minfin.com.ua. *Мінфін - все про фінанси: новини, курси валют, банки*. URL: <https://minfin.com.ua/> (date of access: 12.02.2026).
29. Єврокурс усупереч війні - 25 провідних банків України. *25 провідних банків України*. URL: <https://banksrating.com.ua/analytics/yevrokurs-usuperech-vijni/> (дата звернення: 11.02.2026).
30. Національний банк України. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 14.02.2026).
31. Яковенко А. В. Сучасний стан інтеграції банківської системи України у світовий фінансовий простір. *Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові*

- інновації в умовах інтеграції України в ЄС : V Всеукр. науково-практ. Інтернет-конф., м. Київ, 12 квіт. 2023 р. С. 299–301.
32. ПРОСТІР - Національна платіжна система України. *ПРОСТІР - Національна платіжна система України*. URL: <https://prostir.gov.ua/> (дата звернення: 20.02.2026).
 33. ПриватБанк – беремо і робимо. *privatbank.ua*. URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 22.02.2026).
 34. Головна - АТ «Укрексімбанк». *Головна - АТ «Укрексімбанк»*. URL: <https://www.eximb.com/> (дата звернення: 22.02.2026).
 35. monobank.Universal Bank. *моно*. URL: <https://monobank.ua/> (date of access: 26.02.2026).
 36. Пишний розповів про стан банківського сектору. *Бізнес новини України | Бізнес UA : Всі новини*. URL: <https://businessua.com/finance/99766pishnii-rozpoviv-pro-stan-bankivskogo-sektoru.html> (дата звернення: 27.02.2026).
 37. Стратегія розвитку банківської системи 2016-2020: «Синергія розвитку банків та індустріалізації економіки». Київ, 2016. 93 с.
 38. Факти ICTV. *ФАКТИ ICTV*. URL: <https://fakty.com.ua> (дата звернення: 27.03.2026).
 39. Приєднання до Єдиної зони платежів у SEPA. Чому це вигідно для України та українців?. *Міністерство фінансів України*. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/SEPA.pdf> (дата звернення: 28.03.2026).
 40. SEPA: «фінансовий безвіз» для України. *Мінфін - все про фінанси: новини, курси валют, банки*. URL: <https://minfin.com.ua/ua/currency/articles/yak-sepa-vpline-na-bankivsku-taemnicyu-v-ukrayini/> (дата звернення: 28.03.2026).
 41. Faft. *Faft home*. URL: <https://www.fatf-gafi.org/> (date of access: 03.04.2026).
 42. Рекомендації FAFT. Неофіц. пер. здійснено Держ. службою фінанс. моніторингу України, 2025. 122 с.
 43. Dobrunova K. V. Financial compliance in the fight against money laundering. *Juridical scientific and electronic journal*. 2025. No. 1. P. 294–296. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/64> (date of access: 14.04.2026).

44. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 № 361-IX : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 14.04.2026).
45. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану : Постанова Нац. Банку України від 24.02.2022 № 18.
46. Впровадження суптех та регтех. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/suptech-regtech> (дата звернення: 15.04.2026).
47. Левандівський О. Т., Криховецька З. М., Кохан І. В. Сучасні тенденції функціонування банківської системи Екрані. *Agrosvit*. 2023. № 3-4. С. 97–104. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.3-4.97> (дата звернення: 15.04.2026).
48. Kuiava B. Strategy for innovative development of the banking sector in the post-war reconstruction of Ukraine. *Actual Problems of Economics*. 2025. Vol. 1, no. 288. P. 135–142. URL: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-288-135-142> (date of access: 16.04.2026).
49. Національний банк України. Актуалізовано пріоритети досліджень Національного банку. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/aktualizovano-prioriteti-doslidjen-natsionalnogo-banku> (дата звернення: 17.04.2026).